2024/2831

11.11.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2024/2831,

annettu 23 päivänä lokakuuta 2024,

työehtojen ja työolojen parantamisesta alustatyössä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan yhdessä sen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 16 artiklan 2 kohdan kanssa,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ([2]),

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([3]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan mukaisesti unionin tavoitteena on muun muassa edistää kansojensa hyvinvointia ja pyrkiä Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana ovat muun muassa tasapainoinen talouskasvu sekä täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous.

(2) Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, 31 artiklassa säädetään oikeudesta oikeudenmukaisiin ja kohtuullisiin, terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin. Perusoikeuskirjan 27 artiklalla turvataan työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Perusoikeuskirjan 12 artiklan mukaan jokaisella on oikeus kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla. Perusoikeuskirjan 16 artiklassa tunnustetaan elinkeinovapaus. Perusoikeuskirjan 21 artiklassa kielletään syrjintä.

(3) Göteborgissa 17 päivänä marraskuuta 2017 julistetun Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin, jäljempänä ”pilari”, periaatteessa 5 todetaan, että työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun työehtojen, sosiaalisen suojelun saatavuuden ja koulutuksen osalta; että työnantajille on varmistettava riittävä joustavuus lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin; että on edistettävä laadukkaat työolot varmistavia innovatiivisia työsuhteen muotoja, kannustettava yrittäjyyttä ja itsenäistä ammatinharjoittamista; että ammatillista liikkuvuutta on helpotettava; ja että epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet on estettävä esimerkiksi kieltämällä epätyypillisten sopimusten väärinkäyttö. Pilarin periaatteen 7 mukaan työntekijöillä on työsuhteensa alussa oikeus saada kirjallisesti tiedot työsuhteesta johtuvista oikeuksistaan ja velvoitteistaan. Lisäksi työntekijöillä on ennen irtisanomista oikeus saada tietää irtisanomisen syyt, heihin on sovellettava kohtuullista irtisanomisaikaa ja heillä on oikeus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja, jos kyseessä on perusteeton irtisanominen, oikeus hakea muutosta, mukaan lukien oikeus saada riittävä korvaus. Pilarin periaatteen 10 mukaan työntekijöillä on oikeus korkeatasoiseen työterveyteen ja -turvallisuuteen sekä oikeus saada henkilötietonsa suojatuiksi työsuhteen yhteydessä. Toukokuun 7 päivänä 2021 järjestetyssä Porton sosiaalialan huippukokouksessa suhtauduttiin myönteisesti pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan.

([1]) EUVL C 290, 29.7.2022, s. 95.
([2]) EUVL C 375, 30.9.2022, s. 45.
([3]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 24. huhtikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 14. lokakuuta 2024.

(4) Digitalisaatio muuttaa työelämää ja lisää tuottavuutta ja joustavuutta, mutta se tuo mukanaan myös riskejä, jotka kohdistuvat työllisyyteen ja työoloihin. Työtä välittävien digitaalisten alustojen syntyminen ja kasvu on ollut mahdollista algoritmeihin perustuvien teknologioiden, kuten automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien, ansiosta. Työelämän uudet digitaalisen vuorovaikutuksen muodot ja uudet teknologiat voivat hyvin säänneltyinä ja toteutettuina luoda mahdollisuuksia ihmisarvoisiin ja laadukkaisiin työpaikkoihin ihmisille, joilla ei perinteisesti ole ollut tällaista pääsyä. Sääntelemättöminä ne voivat kuitenkin johtaa teknologian mahdollistamaan valvontaan, lisätä valtasuhteiden epätasapainoa ja päätöksenteon läpinäkymättömyyttä sekä aiheuttaa riskejä, jotka liittyvät säällisiin työehtoihin ja -oloihin, työterveyteen ja -turvallisuuteen, tasa-arvoiseen kohteluun ja yksityisyyden suojaan.

(5) Alustatyötä tekevät yksityishenkilöt, jotka toimivat omille asiakkailleen palvelua tarjoavien työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta. Alustatyötä tehdään monilla eri aloilla, ja sille on ominaista työtä välittävien digitaalisten alustojen, toiminta-alojen ja toiminnan tyyppien sekä alustatyötä tekevien henkilöiden profiilien laaja kirjo. Algoritmien avulla työtä välittävät digitaaliset alustat organisoivat liiketoimintamallistaan riippuen enemmän tai vähemmän työn tekemisen, siitä maksettavan korvauksen ja asiakkaidensa ja työn tekevien henkilöiden välisen suhteen. Alustatyötä voidaan tehdä pelkästään verkossa sähköisten työkalujen avulla (”verkossa tapahtuva alustatyö”) tai hybridimuodossa, jossa viestintä tapahtuu verkossa, mutta itse toiminta fyysisessä maailmassa (”itse paikalla tehtävä alustatyö”). Monet nykyisistä työtä välittävistä digitaalisista alustoista ovat kansainvälisiä liike-elämän toimijoita, joiden toiminta ulottuu ja liiketoimintamallit ovat käytössä useissa jäsenvaltioissa tai rajatylittävästi.

(6) Alustatyö voi tarjota mahdollisuuksia päästä helpommin työmarkkinoille, saada lisätuloja sivutoimesta tai päästä järjestämään omat työaikansa joustavasti. Toisaalta useimmilla alustatyötä tekevillä henkilöillä on toinen työ tai toinen tulonlähde ja he ovat yleensä matalapalkkaisia. Alustatyö kehittyy nopeasti, minkä seurauksena syntyy uusia liiketoimintamalleja ja työllisyyden muotoja, jotka toisinaan jäävät nykyisten suojajärjestelmien ulkopuolelle. Sen vuoksi on tärkeää, että kyseiseen prosessiin liitetään riittävät suojatoimet alustatyötä tekeviä henkilöitä varten sopimussuhteen luonteesta riippumatta. Erityisesti alustatyö voi johtaa työaikojen ennakoimattomuuteen sekä hämärtää työsuhteen ja itsenäisen ammatinharjoittamisen välisiä rajoja sekä työnantajan ja työntekijän vastuunjakoa. Ammattiaseman virheellisestä luokittelusta on seurauksia henkilöille itselleen, sillä se todennäköisesti rajoittaa heidän mahdollisuuttaan päästä osalliseksi nykyisistä työntekijöiden oikeuksista ja sosiaalisista oikeuksista. Se heikentää myös toimintaedellytysten tasapuolisuutta niiden yritysten osalta, jotka luokittelevat työntekijänsä oikein, ja vaikuttaa jäsenvaltioiden työmarkkinasuhdejärjestelmiin, veropohjaan ja sosiaaliturvajärjestelmien kattavuuteen ja kestävyyteen. Vaikka haasteet eivät koske pelkästään alustatyötä, ne ovat alustataloudessa erityisen akuutteja ja uhkaavia.

(7) Oikeudenkäynnit useissa jäsenvaltioissa ovat osoittaneet, että ammattiaseman virheellinen luokittelu on jatkuva ongelma tietyntyyppisessä alustatyössä, etenkin aloilla, joilla työtä välittävät digitaaliset alustat harjoittavat tietynasteista valvontaa ja johtamista. Vaikka työtä välittävät digitaaliset alustat luokittelevat niiden kautta työskentelevät henkilöt yleensä itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi tai ”itsenäisiksi toimeksisaajiksi”, monissa tuomioistuimissa on todettu, että alustat tosiasiallisesti johtavat ja valvovat näitä henkilöitä, jotka on usein integroitu alustojen perusliiketoimintaan. Tuomioistuimet ovatkin luokitelleet itsenäisinä ammatinharjoittajina pidetyt henkilöt uudelleen alustojen palveluksessa oleviksi työntekijöiksi.

(8) Algoritmeja hyödyntävillä automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä korvataan entistä enemmän toimintoja, joita yrityksissä tavallisesti hoitavat esihenkilöt, kuten työtehtävien jakamista, yksittäisten toimeksiantojen hinnoittelua, työvuorojen suunnittelua, ohjeiden antamista, tehdyn työn arviointia, kannustimien tarjoamista tai epäsuotuisan kohtelun käyttämistä. Erityisesti työtä välittäville digitaalisille alustoille tällaisten algoritmijärjestelmien käyttö on vakiomuotoinen tapa organisoida ja hallinnoida alustatyötä infrastruktuurinsa kautta. Tällaisen algoritmijohtamisen kohteena olevilla alustatyötä tekevillä henkilöillä ei useinkaan ole käytettävissään tietoa siitä, miten algoritmit toimivat, mitä henkilötietoja käytetään tai miten heidän käyttäytymisensä vaikuttaa automatisoitujen järjestelmien tekemiin päätöksiin. Lisäksi tietoihin ei ole pääsyä myöskään työntekijöiden edustajilla, muilla alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla, työsuojeluviranomaisilla tai muilla toimivaltaisilla viranomaisilla. Alustatyötä tekevät henkilöt eivät myöskään useinkaan tunne automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten syitä, eikä heillä ole mahdollisuutta saada selitystä näille päätöksille, keskustella näistä päätöksistä yhteyshenkilön kanssa, joka on luonnollinen henkilö„ riitauttaa kyseisiä päätöksiä tai hakea niihin oikaisua tai tarvittaessa muutosta.

(9) Jos alusta toimii useassa jäsenvaltiossa tai yli rajojen, on usein epäselvää, kuka alustatyötä tekee ja missä, erityisesti kun on kyse verkossa tehtävästä alustatyöstä. Lisäksi kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ei myöskään ole helppo saada tietoja työtä välittävistä digitaalisista alustoista, esimerkiksi alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä tai heidän ammattiasemastaan tai työehdoistaan ja -oloistaan. Tämä vaikeuttaa sovellettavien sääntöjen täytäntöönpanoa.

(10) Työoloja ja työntekijöiden oikeuksia koskevista vähimmäisvaatimuksista kaikkialla unionissa on annettu useita säädöksiä. Näitä ovat etenkin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2003/88/EY ([4]), 2008/104/EY ([5]) ja (EU) 2019/1152 ([6]) sekä muut erityissäännökset, jotka koskevat esimerkiksi työterveyttä ja -turvallisuutta, raskaana olevia työntekijöitä, työ- ja yksityiselämän tasapainottamista, määräaikaista ja osa-aikatyötä sekä työntekijöiden lähettämistä. Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuin, jäljempänä ”unionin tuomioistuin”, on katsonut, että varallaoloaikaa, jonka aikana rajoitetaan huomattavasti työntekijän mahdollisuuksia harjoittaa muita toimintoja, on pidettävä työaikana ([7]). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/14/EY ([8]) luodaan yleiset puitteet, joilla asetetaan vähimmäisvaatimukset työntekijöiden oikeudelle saada tietoja ja tulla kuulluksi unionissa sijaitsevissa yrityksissä tai toimipaikoissa.

(11) Marraskuun 8 päivänä 2019 annetussa neuvoston suosituksessa ([9]) jäsenvaltioille suositetaan, että ne toteuttaisivat toimenpiteitä varmistaakseen kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille sosiaalisen suojelun järjestelmien virallisen ja tosiasiallisen kattavuuden, riittävyyden ja avoimuuden.

(12) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679 ([10]) varmistetaan luonnollisten henkilöiden suojelu henkilötietojen käsittelyssä ja säädetään erityisesti tietyistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä suojatoimista, jotka koskevat henkilötietojen lainmukaista, asianmukaista ja läpinäkyvää käsittelyä myös automaattisesti tehtävissä yksittäispäätöksissä.

(13) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1150 ([11]) edistetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta yrityskäyttäjien kannalta, jotka käyttävät verkkoalustojen tarjoajien verkossa toimivia välityspalveluja.

(14) Vaikka nykyisissä unionin säädöksissä säädetään tietyistä yleisistä suojatoimista, alustatyössä esiintyvät haasteet edellyttävät vielä uusia erityistoimenpiteitä. Jotta alustatyön kehitykselle saataisiin asianmukaiset ja kestävät puitteet, unionin on tarpeen vahvistaa vähimmäisoikeudet alustatyöntekijöille ja säännöt alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojan parantamiseksi, jotta voidaan vastata alustatyöstä johtuviin haasteisiin. Olisi otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla helpotetaan unionissa alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämistä, ja alustatyön läpinäkyvyyttä olisi parannettava, myös rajatylittävissä tilanteissa. Tämän lisäksi alustatyötä tekeville henkilöille olisi taattava oikeuksia, joilla pyritään edistämään läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta, ihmisen suorittamaa valvontaa, turvallisuutta ja vastuuvelvollisuutta. Kyseisillä oikeuksilla olisi pyrittävä myös suojelemaan työntekijöitä ja parantamaan työehtoja ja työoloja algoritmijohtamisessa, mukaan lukien kollektiiviset neuvottelut. Tässä tavoitteena olisi oltava oikeusvarmuuden parantaminen, työtä välittävien digitaalisten alustojen ja palveluja verkon ulkopuolella tarjoavien toimijoiden tasapuolisten toimintaedellytysten saavuttaminen sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun tukeminen unionissa.

(15) Komissio on toteuttanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 154 artiklan mukaisesti työmarkkinaosapuolten kaksivaiheisen kuulemisen työolojen parantamisesta alustatyössä. Tämä ei johtanut työmarkkinaosapuolten sopimukseen neuvottelujen aloittamisesta näistä asioista. On kuitenkin tärkeää toteuttaa asiaa koskevia toimia unionin tasolla mukauttamalla nykyistä oikeudellista kehystä alustatyön kasvuun, mukaan lukien automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöä koskien. Komissio on lisäksi käynyt laajoja

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista (EUVL L 299, 18.11.2003, s. 9).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, vuokratyöstä (EUVL L 327, 5.12.2008, s. 9).

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 105).

([7]) Unionin tuomioistuimen tuomio 21.2.2018, Ville de Nivelles v. Rudy Matzak, C-518/15, ECLI: EU:C:2018:82; unionin tuomioistuimen tuomio 9.3.2021 (suuri jaosto), RJ v. Stadt Offenbach am Main, C-580/19, ECLI:EU:C:2021:183; unionin tuomioistuimen tuomio 9.3.2021 (suuri jaosto), D.J. v. Radiotelevizija Slovenija, C-344/19, ECLI:EU:C:2021:182.

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2002, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä (EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29).

([9]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta (EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1).

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

([11]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1150, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57).

keskusteluja asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Sidosryhmiä olivat muun muassa työtä välittävät digitaaliset alustat, alustatyötä tekevien henkilöiden järjestöt, tiedeyhteisön asiantuntijat, jäsenvaltiot ja kansainväliset järjestöt sekä kansalaisyhteiskunnan edustajat.

(16) Tämän direktiivin tavoitteena on parantaa alustatyöntekijöiden työehtoja ja -oloja ja suojella alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietoja alustatyössä. Molempiin tavoitteisiin pyritään yhtäaikaisesti, ja molemmat tavoitteet liittyvät erottamattomasti toisiinsa ja vahvistavat toisiaan eikä kumpikaan niistä ole toissijainen toiseen nähden. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan osalta tällä direktiivillä asetetaan sääntöjä, joiden tavoitteena on tukea alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämistä ja parantaa alustatyön työehtoja ja työoloja ja läpinäkyvyyttä, myös rajatylittävissä tilanteissa, sekä suojella työntekijöitä algoritmijohtamisen yhteydessä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklan osalta tällä direktiivillä vahvistetaan säännöt alustatyötä tekevien henkilöiden suojelun parantamiseksi heidän henkilötietojensa käsittelyssä lisäämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta, ihmisen suorittamaa valvontaa, turvallisuutta ja vastuuvelvollisuutta asiaankuuluvissa alustatyön algoritmijohtamisen menettelyissä.

(17) Tätä direktiiviä olisi sovellettava unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella katsotaan olevan jäsenvaltioiden voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Henkilötietojen käsittelyyn liittyviä algoritmijohtamista koskevia säännöksiä olisi sovellettava myös alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta.

(18) Tällä direktiivillä olisi vahvistettava pakottavat säännöt, joita sovelletaan kaikkiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin riippumatta niiden sijoittautumispaikasta tai muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä, kunhan kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta järjestetty alustatyö tehdään unionissa.

(19) Työtä välittävät digitaaliset alustat eroavat muista verkkoalustoista siinä, että ne käyttävät automatisoituja seurantajärjestelmiä tai automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä organisoidakseen työtä, jota yksityishenkilöt tekevät alustan tarjoaman palvelun vastaanottajan kertaluonteisesta tai toistuvasta pyynnöstä. Automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät käsittelevät alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietoja ja tekevät tai tukevat muun muassa työehtoihin ja työoloihin vaikuttavia päätöksiä. Kyseiset ominaisuudet tekevät työtä välittävistä digitaalisista alustoista erityisiä ammatinharjoittajien palveluntarjonnan järjestämisessä verrattuna perinteisempiin palveluntarjonnan järjestämisen muotoihin, kuten kyytipalvelujen tai kuljetuspalvelujen perinteisiin muotoihin. Lisäksi työtä välittävien digitaalisten alustojen organisaatiorakenteen monimutkaistuminen liittyy tiiviisti niiden nopeaan kehitykseen, ja työn organisoinnin alalle luodaan usein ”vaihtelevan geometrian” järjestelmiä. Joissain tapauksissa työtä välittävät digitaaliset alustat voisivat esimerkiksi tarjota palvelua, jonka vastaanottaja on työtä välittävä digitaalinen alusta itse tai erillinen samaan yritysryhmään kuuluva yritys, tai organisoida työn siten, että se hämärtää perinteisiä toimintamalleja, jotka ovat tyypillisesti tunnistettavia palveluntarjonnan järjestelmissä. Tilanne voi olla tämä myös mikrotyö- tai joukkotyöalustoilla, jotka ovat eräs verkossa toimivien digitaalisten työtä välittävien alustojen tyyppi, ja jotka antavat yritysten ja muiden asiakkaiden käyttöön laajan ja joustavan työvoiman suorittamaan sellaisia pieniä tehtäviä, jotka voidaan tehdä etänä tietokone- ja internetyhteyden välityksellä, kuten taggaaminen. Tehtävät ositetaan ja jaetaan suurelle joukolle henkilöitä (”joukko”), jotka voivat suorittaa ne eriaikaisesti.

(20) Yksityishenkilöiden tekemän työn organisoinnilla olisi oltava vähintään merkittävä rooli palvelun kysynnän ja sellaisen työn tarjonnan yhteensovittamisessa, jota tarjoavalla yksityishenkilöllä on sopimussuhde, sen nimittämisestä tai luonteesta riippumatta, työtä välittävän digitaalisen alustan tai välittäjän kanssa ja joka on käytettävissä tietyn tehtävän suorittamiseen. Tällaisen työn organisointiin voi kuulua muita toimintoja, kuten maksujen käsittely. Työtä välittäviksi digitaalisiksi alustoiksi ei olisi katsottava verkkoalustoja, jotka eivät organisoi yksityishenkilöiden tekemää työtä, vaan pelkästään tarjoavat keinot, joilla palveluntarjoajat voivat tavoittaa loppukäyttäjät ilman, että alusta osallistuu toimintaan muulla tavoin, esimerkiksi mainostavat tarjolla olevia palveluita tai palvelupyyntöjä tai kokoavat yhteen ja näyttävät tietoja tietyllä alueella saatavilla olevista palveluntarjoajista. Työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään ei olisi sisällytettävä sellaisten palveluiden tarjoajia, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen, kuten lyhytaikainen majoituksen vuokraus, tai joiden avulla yksityishenkilöt, jotka eivät ole ammattilaisia, voivat harjoittaa tavaroiden jälleenmyyntiä, eikä niitä, jotka organisoivat vapaaehtoisten toimintaa. Määritelmä olisi rajattava sellaisen palvelun tarjoajiin, joissa yksityishenkilön tekemän työn, kuten siivoustyön tai henkilöiden tai tavaroiden kuljetuksen, organisointi on palvelun välttämätön ja olennainen osa, ei pelkästään vähäinen ja puhtaasti täydentävä osa.

(21) Työntekijöiden edustusta koskevat järjestelyt ja prosessit vaihtelevat jäsenvaltioittain, mikä kuvastaa eroja niiden historiassa, instituutioissa sekä taloudellisessa ja poliittisessa tilanteessa. Hyvin toimiva työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu edellyttää muun muassa vahvoja ja riippumattomia ammattiyhdistyksiä ja työnantajajärjestöjä, joilla on pääsy työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun osallistumiseksi tarvittaviin asiaankuuluviin tietoihin, sekä yhdistymisvapautta ja kollektiivisia neuvotteluja koskevien perusoikeuksien kunnioittamista.

(22) Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työntekijöiden edustajia koskevan yleissopimuksen nro 135 (1971), jonka on tällä hetkellä ratifioinut 24 jäsenvaltiota, mukaisesti työntekijöiden edustajia voivat olla henkilöt, jotka on tunnustettu sellaisiksi kansallisessa lainsäädännössä tai maan käytännön mukaan, olivatpa nämä ammattiyhdistysedustajia, so. ammattiyhdistysten tai ammattiyhdistysten jäsenten asettamia tai valitsemia edustajia; tai valittuja luottamusmiehiä, so. yrityksen työntekijöiden kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten määräysten mukaisesti vapaasti valitsemia edustajia, joiden tehtäväpiiri ei käsitä sellaisia toimintoja, joiden myönnetään kuuluvan ammattiyhdistysten yksinomaisiin etuoikeuksiin asianomaisessa maassa. Kyseisessä yleissopimuksessa todetaan, että jos samassa yrityksessä on sekä ammattiyhdistysedustajia että valittuja luottamusmiehiä, tällaista edustusta ei saisi käyttää asianomaisten ammattiyhdistysten tai niiden edustajien aseman heikentämiseen ja että yhteistyötä valittujen luottamusmiesten ja ammattiyhdistysten tai niiden edustajien välillä olisi edistettävä.

(23) Jäsenvaltiot ovat ratifioineet järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamista koskevan ILO:n yleissopimuksen nro 98 (1949), jonka mukaan toimenpiteet, joilla edistetään työnantajien tai työnantajajärjestöjen vaikutusvallan alaisten työntekijäjärjestöjen perustamista tai tuetaan työntekijäjärjestöjä rahallisesti tai muulla tavoin tarkoituksena saattaa nämä järjestöt työnantajien tai työnantajajärjestöjen valvonnan alaisiksi, katsotaan sekaantumiseksi, jolta ILO:n jäsenvaltioiden on suojeltava työntekijäjärjestöjä. On tärkeää, että tällaiset toimenpiteet otetaan huomioon, jotta voidaan varmistaa tiedottamista ja kuulemista koskevia käytännön järjestelyjä määritettäessä tai toteutettaessa tämän direktiivin nojalla työnantajan ja työntekijöiden edustajien toimiminen yhteistyön hengessä toistensa oikeuksia ja velvollisuuksia kunnioittaen ja ottaen samalla huomioon sekä yrityksen tai toimipaikan että työntekijöiden edut.

(24) Joissain tapauksissa alustatyötä tekevillä henkilöillä ei ole suoraa sopimussuhdetta työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa, vaan heillä on sopimussuhde välittäjän kanssa, jonka kautta he tekevät alustatyötä. Tämä tapa organisoida alustatyötä johtaa usein monenlaisiin erilaisiin ja monimutkaisiin monenvälisiin suhteisiin, alihankintaketjut mukaan luettuina, sekä epäselvään vastuunjakoon työtä välittävän digitaalisen alustan ja välittäjien kesken. Välittäjien kautta alustatyötä tekevät henkilöt ovat alttiina samoille ammattiaseman virheelliseen luokitteluun ja automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttöön liittyville riskeille kuin henkilöt, jotka tekevät alustatyötä suoraan työtä välittävälle digitaaliselle alustalle. Jäsenvaltioiden olisi näin ollen vahvistettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että alustatyötä tekevillä henkilöillä, jotka tekevät työtä välittäjän kautta, on tämän direktiivin nojalla samantasoinen suoja kuin alustatyötä tekevillä henkilöillä, joilla on suora sopimussuhde työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa. Jäsenvaltioiden olisi perustettava asianmukaiset mekanismit, tarvittaessa myös yhteisvastuujärjestelmien avulla.

(25) Näennäisesti itsenäisen ammatinharjoittamisen torjumiseksi alustatyössä ja alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämisen helpottamiseksi jäsenvaltioilla olisi oltava käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ehkäistään alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman virheellinen luokittelu ja puututaan tähän ongelmaan. Näiden menettelyiden tavoitteena olisi oltava sen varmistaminen, että kyseessä on työsuhde sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, ja näin ollen sen varmistaminen, että alustatyöntekijät nauttivat täysimääräisesti samoista työhön liittyvistä oikeuksista kuin muut työntekijät unionin lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti. Kun työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajan velvoitteista vastuussa oleva osapuoli tai vastuussa olevat osapuolet olisi selkeästi yksilöitävä ja sen tai niiden olisi noudatettava vastaavia unionin oikeuteen, kansalliseen lainsäädäntöön ja asianomaisella toimialalla sovellettaviin työehtosopimuksiin perustuvia työnantajan velvoitteita.

(26) Jos osapuoli on todettu työnantajaksi ja se täyttää direktiivissä 2008/104/EY työvoiman vuokrausyritykselle säädetyt edellytykset, kyseisen direktiivin mukaisia velvoitteita sovelletaan.

(27) Tosiseikkojen ensisijaisuuden periaatteella tarkoitetaan, että työsuhteen olemassaolon toteaminen olisi tehtävä ensisijaisesti työn tosiasialliseen suorittamiseen, myös siitä maksettavaan korvaukseen, liittyvien tosiseikkojen perusteella, eikä sen perusteella, miten osapuolet suhdetta kuvaavat, ILO:n työsuhteita koskevan suosituksen nro 198 (2006) mukaisesti. Periaatteella on erityisen suuri merkitys alustatyössä, jossa toinen osapuoli määrittää usein yksipuolisesti sopimuksen ehdot.

(28) Itsenäisen ammatinharjoittajan aseman väärinkäyttö joko jäsenvaltion tasolla tai rajatylittävissä tilanteissa on yksi väärin ilmoitetun työn muoto, joka liittyy usein pimeään työhön. Näennäisellä itsenäisellä ammatinharjoittamisella tarkoitetaan sitä, että henkilö ilmoitetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi, vaikka hän täyttää työsuhteelle ominaiset edellytykset. Vilpillisellä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ilmoittamisella pyritään usein välttämään tiettyjä lakisääteisiä velvoitteita tai verovelvollisuuksia tai luomaan kilpailuetua lakia noudattaviin yrityksiin nähden. Unionin tuomioistuin on katsonut useissa tuomioissaan ([12]), ettei se, että kansallisen oikeuden mukaan kyseessä on ”itsenäinen ammatinharjoittaja”, estä sitä, että henkilön on katsottava olevan unionin oikeudessa tarkoitettu ”työntekijä”, jos kyseisen henkilön itsenäisyys on vain näennäistä ja siten peittää työsuhteen olemassaolon.

(29) Sen varmistaminen, että alustatyötä tekevien henkilöiden oikea ammattiasema määritetään, ei saisi estää alustatyötä tekevien aidosti itsenäisten ammatinharjoittajien olosuhteiden kohentamista. Komission 30 päivänä syyskuuta 2022 antama tiedonanto, joka sisältää suuntaviivat unionin kilpailulainsäädännön soveltamiseksi yksinyrittäjien työoloja koskeviin työehtosopimuksiin ja jossa todetaan, että komission mukaan yksinyrittäjien ja työtä välittävien digitaalisten alustojen väliset työoloja koskevat työehtosopimukset eivät kuulu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan soveltamisalaan, voi toimia tässä tarkoituksessa hyödyllisenä ohjeena. On kuitenkin olennaisen tärkeää, että kyseiset työehtosopimukset eivät vaaranna tämän direktiivin tavoitteita, erityisesti alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman oikein luokittelun osalta.

(30) Johtamista ja valvontaa voidaan toteuttaa konkreettisissa tapauksissa eri muodoissa, kun otetaan huomioon, että alustatalousmalli kehittyy jatkuvasti. Työtä välittävät digitaaliset alustat voivat esimerkiksi harjoittaa johtamista ja valvontaa paitsi suoraan myös määräämällä rankaisutoimia tai muunlaista epäsuotuisaa kohtelua tai painostusta käyttäen. Alustatyötä tekevillä henkilöillä on usein vaikeuksia saada alustatyön puitteissa asianmukaisesti käyttöönsä välineet ja tiedot, joita he tarvitsevat voidakseen vedota toimivaltaisessa viranomaisessa sopimussuhteensa todelliseen luonteeseen ja siitä johtuviin oikeuksiin. Lisäksi alustatyötä tekevien henkilöiden johtamiselle automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien välityksellä on leimallista läpinäkymätön tiedonkulku työtä välittävien digitaalisten alustojen taholta. Kyseiset alustatyön ominaisuudet ylläpitävät virheellisen, näennäisesti itsenäiseksi ammatinharjoittamiseksi luokittelun ilmiötä, joka estää alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämisen ja alustatyöntekijöiden mahdollisuudet säällisiin elin- ja työoloihin sekä työehtoihin. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi säädettävä toimenpiteitä, joilla tehokkaasti helpotetaan alustatyötä tekevien henkilöiden menettelyjä, kun määritetään heidän oikea ammattiasemansa. Tässä yhteydessä olettama siitä, että alustatyötä tekevät henkilöt ovat työsuhteessa, on tehokas väline, joka edistää merkittävästi alustatyöntekijöiden elin- ja työolojen sekä työehtojen parantamista. Sen vuoksi sopimussuhde olisi oikeudellisesti oletettava jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä määritellyksi työsuhteeksi, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, kun on havaittu johtamiseen ja valvontaan viittaavia tosiseikkoja.

(31) Jotta oikeudellinen olettama olisi tehokas, se edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä olettamasta hyötyminen tehdään alustatyötä tekevälle henkilölle tosiasiassa helpoksi. Oikeudellisen olettaman mukaisten vaatimusten ei olisi aiheutettava rasitetta, vaan niiden olisi lievennettävä alustatyötä tekevien henkilöiden vaikeuksia työsuhteen olemassaoloa osoittavan näytön esittämisessä tilanteessa, jossa valtasuhteissa on epätasapainoa työtä välittävään digitaaliseen alustaan nähden. Oikeudellisella olettamalla on tarkoitus tehokkaasti puuttua alustatyötä tekevien henkilöiden ja työtä välittävän digitaalisen alustan väliseen valtasuhteiden epätasapainoon ja korjata se. Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava oikeudellista olettamaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt, edellyttäen että kyseisillä yksityiskohtaisilla säännöillä varmistetaan sellaisen tehokkaan kumottavissa olevan työsuhdetta koskevan oikeudellisen olettaman vahvistaminen, joka helpottaa menettelyjä alustatyötä tekevien henkilöiden eduksi, eivätkä ne lisää alustatyötä tekevien henkilöiden tai heidän edustajiensa vaatimustaakkaa menettelyissä, joissa määritetään tällaisten henkilöiden oikea ammattiasema. Oikeudellisen olettaman soveltamisen ei olisi automaattisesti johdettava alustatyötä tekevien henkilöiden uudelleenluokitteluun. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta pyrkii kumoamaan oikeudellisen olettaman, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi näytettävä toteen, että kyseessä oleva sopimussuhde ei ole työsuhde sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen.

([12]) Unionin tuomioistuimen tuomiot
— 3.7.1986, Deborah Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284;
— 13.1.2004, Debra Allonby v. Accrington & Rossendale College, Education Lecturing Services, trading as Protocol Professional and Secretary of State for Education and Employment, C-256/01, ECLI:EU:C:2004:18;
— 14.10.2010, Union Syndicale Solidaires Isère v. Premier ministre and Others, C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612;
— 11.11.2010, Dita Danosa v. LKB Līzings SIA, C-232/09, ECLI:EU:C:2010:674;
— 4.12.2014, FNV Kunsten Informatie en Media v. Staat der Nederlanden, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411;
— 9.7.2015, Ender Balkaya v. Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455;
— 17.11.2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH v. Ruhrlandklinik gGmbH, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883;
— 16.7.2020, UX v. Governo della Repubblica italiana, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572;
ja unionin tuomioistuimen tuomio of 22.4.2020, B v. Yodel Delivery Network Ltd, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

(32) Tämän direktiivin tavoitteena on alustatyöntekijöiden työehtojen ja työolojen parantaminen helpottamalla heidän oikean ammattiasemansa määrittämistä ja siten varmistamalla, että heillä on unionin oikeuteen, kansalliseen lainsäädäntöön ja työehtosopimuksiin perustuvat asiaankuuluvat oikeudet, ja näin ollen oikeudellista olettamaa olisi sovellettava kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä, joissa on kyse alustatyötä tekevän henkilön ammattiasemasta. Vaikka tässä direktiivissä ei velvoiteta jäsenvaltioita soveltamaan oikeudellista olettamaa rikosoikeudellisiin taikka veroihin tai sosiaaliturvaan liittyviin menettelyihin, on ratkaisevan tärkeää, että oikeudellista olettamaa sovelletaan tehokkaasti kaikissa jäsenvaltioissa tämän direktiivin mukaisesti. Tämän direktiivin säännökset eivät saisi estää jäsenvaltioita soveltamasta oikeudellista olettamaa kansallisen lainsäädäntönsä nojalla rikosoikeudellisissa taikka veroihin tai sosiaaliturvaan liittyvissä menettelyissä tai muissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä tai tunnustamasta sellaisten menettelyjen tuloksia, joissa oikeudellista olettamaa on sovellettu oikeuksien myöntämiseksi uudelleenluokitelluille työntekijöille muilla oikeudenaloilla.

(33) Oikeusvarmuuden vuoksi oikeudellisella olettamalla ei saisi olla takautuvia oikeusvaikutuksia, minkä vuoksi oikeudellista olettamaa olisi sovellettava vasta 2 päivästä joulukuuta 2026 lähtien myös silloin, kun sopimussuhde on alkanut ennen kyseistä päivää ja se on kyseisenä päivänä edelleen voimassa. Kanteita, jotka liittyvät työsuhteen mahdolliseen olemassaoloon kyseistä päivää edeltävänä aikana ja siitä johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin kyseiseen päivään asti, olisi siksi arvioitava pelkästään ennen kyseistä päivää sovellettavan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön, myös direktiivin (EU) 2019/1152, nojalla.

(34) Alustatyötä tekevän henkilön ja työtä välittävän digitaalisen alustan välinen suhde ei välttämättä täytä työsuhteen edellytyksiä sen määritelmän mukaisesti, joka on vahvistettu kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että oikeudellinen olettama on mahdollista kumota osoittamalla kyseisen määritelmän perusteella, että kyseessä ei ole työsuhde. Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla on kattava yleiskuva kaikista suhteen oikeudellista luonnetta määrittävistä tosiseikoista, etenkin algoritmeista, joilla ne hallinnoivat toimintaansa. Sen vuoksi todistustaakan olisi oltava työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla, jos ne väittävät, että kyseinen sopimussuhde ei ole työsuhde. Vaikka oikeudellinen olettama saadaan kumottua oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä, se ei saisi estää oikeudellisen olettaman soveltamista myöhemmissä oikeudellisissa menettelyissä tai muutoksenhauissa, kansallisen prosessioikeuden mukaisesti.

35) Oikeudellisen olettaman tehokas täytäntöönpano tukitoimenpiteiden puitteiden avulla on olennaisen tärkeää oikeusvarmuuden ja läpinäkyvyyden takaamiseksi kaikkien osapuolten kannalta. Tällaisiin toimenpiteisiin olisi kuuluttava ymmärrettävän tiedon jakaminen yleisölle, konkreettisten käytännön suositusten muodossa olevien ohjeiden laatiminen työtä välittäville digitaalisille alustoille, alustatyötä tekeville henkilöille, työmarkkinaosapuolille ja kansallisille toimivaltaisille viranomaisille sekä säätäminen tehokkaasta valvonnasta ja tarkastuksista kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, myös asettamalla tarvittaessa tavoitteita tällaiselle valvonnalle ja tarkastuksille.

(36) Tällaisilla toimenpiteillä olisi tuettava kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritellyn työsuhteen olemassaolon toteamista, mukaan lukien tarvittaessa alustatyötä tekevän henkilön aidosti itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi luokittelun vahvistaminen. Jotta kyseiset viranomaiset voisivat suorittaa tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanoa koskevat tehtävänsä, niillä on oltava riittävästi henkilöstöä, ottaen erityisesti huomioon jäsenvaltioiden toimivalta kansallisten viranomaisten henkilöstöä koskevissa päätöksissä. Tämä edellyttää, että kansallisille toimivaltaisille viranomaisille annetaan riittävät henkilöstöresurssit, joilla on vaadittu osaaminen ja pääsy asianmukaiseen koulutukseen sekä teknisen asiantuntemuksen käytettävyys algoritmijohtamisen alalla. ILO:n työturvallisuutta ja -terveyttä koskevassa yleissopimuksessa nro 81 (1947) annetaan ohjeita siitä, miten määritellä riittävä työsuojelutarkastajien määrä heidän tehtäviensä tehokasta hoitamista varten. Kun kansallinen toimivaltainen viranomainen tekee päätöksen, joka johtaa alustatyötä tekevän henkilön ammattiaseman muuttumiseen, kansallisten toimivaltaisten viranomaisen olisi otettava se huomioon päättäessään valvonnasta ja tarkastuksista, joita ne aikovat suorittaa.

(37) Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä, mukaan lukien kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tietoja vaihtamalla, alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämisen varmistamiseksi.

(38) Asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistetaan yleiset puitteet luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä, mutta silti on tarpeen vahvistaa erityiset säännöt, joilla puututaan automatisoiduissa seurantajärjestelmissä tai automatisoiduissa päätöksentekojärjestelmissä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn alustatyön yhteydessä liittyviin huoliin. Asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa säädetään jo, että jäsenvaltiot voivat lakisääteisesti tai työehtosopimuksilla antaa yksityiskohtaisempia sääntöjä työntekijöiden henkilötietojen käsittelystä työsuhteen yhteydessä oikeuksien ja vapauksien suojan varmistamiseksi. Tässä direktiivissä säädetään alustatyön

yhteydessä automatisoitujen järjestelmien avulla tehtävän henkilötietojen käsittelyn yksityiskohtaisemmista suojatoimista, ja tarjotaan siten alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötiedoille korkeampi suojan taso. Tässä direktiivissä vahvistetaan erityisesti automatisoidun päätöksenteon käyttöä ja läpinäkyvyyttä koskevat yksityiskohtaisemmat säännöt kuin asetuksessa (EU) 2016/679. Tässä direktiivissä vahvistetaan myös asetusta (EU) 2016/679 täydentävät alustatyötä koskevat toimenpiteet, joilla turvataan alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suoja, erityisesti kun päätöksiä tehdään henkilötietojen automaattisen käsittelyn avulla tai sen tukemana. Tässä direktiivissä käytettyjä henkilötietojen suojaamiseen liittyviä ilmaisuja olisi tulkittava asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistettujen määritelmien perusteella.

(39) Asetuksen (EU) 2016/679 5, 6 ja 9 artiklassa edellytetään, että henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti, kohtuullisesti ja läpinäkyvästi. Tämä tarkoittaa tiettyjä rajoituksia tapaan, jolla työtä välittävät digitaaliset alustat voivat käsitellä henkilötietoja automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien avulla. Erityisesti alustatyön tapauksessa ei kuitenkaan voida olettaa, että alustatyötä tekevien henkilöiden suostumus heidän henkilötietojensa käsittelyyn on annettu vapaaehtoisesti. Kun otetaan huomioon alustatyötä tekevien henkilöiden ja työtä välittävien digitaalisten alustojen välinen valtasuhteiden epätasapaino, alustatyötä tekevillä henkilöillä ei useinkaan ole todellista mahdollisuutta valita tai mahdollisuutta kieltäytyä antamasta suostumusta taikka vetää se takaisin aiheuttamatta haittaa sopimussuhteelleen. Sen vuoksi työtä välittävien digitaalisten alustojen ei olisi käsiteltävä alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietoja sillä perusteella, että alustatyötä tekevä henkilö on antanut suostumuksen henkilötietojensa käsittelyyn.

(40) Työtä välittävien digitaalisten alustojen ei olisi käsiteltävä alustatyötä tekeviin henkilöihin vaikuttavien päätösten tekemiseen tai tukemiseen käytettyjen automatisoitujen seurantajärjestelmien tai minkään automatisoidun järjestelmän avulla mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden emotionaalista tai psykologista tilaa ja yksityisiä keskusteluja, kerättävä mitään henkilötietoja silloin, kun alustatyötä tekevät henkilöt eivät tarjoa alustatyötä tai tee sitä, käsiteltävä mitään henkilötietoja perusoikeuksien käytön ennakoimista varten, mukaan lukien yhdistymisvapaus, kollektiivinen neuvotteluoikeus ja työtaisteluoikeus sekä oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi perusoikeuskirjan mukaisesti, eikä niiden olisi käsiteltävä henkilötietoja henkilön rodun tai etnisen alkuperän, maahanmuuttajastatuksen, poliittisten mielipiteiden, uskonnon tai muun vakaumuksen, vammaisuuden, terveydentilan, mukaan lukien pitkäaikaissairaus ja hiv-status, emotionaalisen tai psykologisen tilan, ammattiyhdistyksen jäsenyyden, henkilön seksuaalisen käyttäytymisen tai suuntautumisen päättelemistä varten.

(41) Työtä välittävien digitaalisten alustojen ei olisi käsiteltävä alustatyötä tekevien henkilöiden biometrisiä tietoja tunnistamistarkoitusta varten, etenkään henkilön henkilöllisyyden selvittämiseksi vertaamalla kyseisen yksilön biometrisiä tietoja viitetietokantaan tallennettuihin useiden yksilöiden biometrisiin tietoihin (yksi moneen -tunnistaminen). Tämä ei vaikuta työtä välittävien digitaalisten alustojen mahdollisuuteen suorittaa biometristä todentamista eli henkilön henkilöllisyyden todentamista vertaamalla hänen biometrisiä tietojaan tietoihin, jotka kyseinen henkilö on antanut aiemmin (yksi yhteen -todennus tai tunnistautuminen), jos tällainen henkilötietojen käsittely on laillista asetuksen (EU) 2016/679 sekä muun asiaankuuluvan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

42) Biometriikkaan perustuvat tiedot ovat henkilötietoja, jotka ovat peräisin erityisestä teknisestä käsittelystä, joka liittyy luonnollisen henkilön fyysisiin, fysiologisiin tai käyttäytymiseen liittyviin erityispiirteisiin, signaaleihin tai ominaisuuksiin, kuten kasvonilmeisiin, liikkeisiin, sydämen lyöntitiheyteen, ääneen, näppäinpainalluksiin tai kävelyyn ja jotka saattavat mahdollistaa tai vahvistaa luonnollisen henkilön tunnistamisen.

(43) Työtä välittävien digitaalisten alustojen käyttämien automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien suorittama henkilötietojen käsittely todennäköisesti aiheuttaa suuren riskin alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Sen vuoksi työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi aina tehtävä tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi asetuksen (EU) 2016/679 35 artiklassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti. Ottaen huomioon vaikutukset, joita automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien tekemillä päätöksillä on alustatyötä tekeviin henkilöihin, erityisesti alustatyöntekijöihin, tässä direktiivissä vahvistetaan yksityiskohtaisemmat säännöt alustatyötä tekevien henkilöiden ja heidän edustajiensa kuulemiselle tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin yhteydessä.

(44) Sen lisäksi, mitä asetuksessa (EU) 2016/679 säädetään, työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin olisi sovellettava läpinäkyvyyttä koskevia ja tiedonantovelvoitteita, jotka koskevat automatisoituja seurantajärjestelmiä ja automatisoituja järjestelmiä, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat alustatyötä tekeviin henkilöihin, muun muassa alustatyöntekijöiden työoloihin ja työehtoihin, kuten heidän mahdollisuuteensa saada työtehtäviä, heidän ansioihinsa, terveyteensä ja turvallisuuteensa, työaikoihinsa, pääsyynsä koulutuksiin, ylenemiseensä tai vastaavaan etenemiseen, sopimusasemaansa, mukaan lukien heidän käyttäjätilinsä rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen. Olisi myös täsmennettävä alustatyötä

tekeville henkilöille tällaisista automatisoiduista järjestelmistä annettava tiedon tyyppi ja muoto sekä milloin tiedot olisi annettava. Yksittäisten alustatyöntekijöiden olisi saatava nämä tiedot tiiviissä, yksinkertaisessa ja ymmärrettävässä muodossa, sikäli kuin järjestelmät ja niiden ominaisuudet vaikuttavat suoraan heihin ja tapauksen mukaan heidän työoloihinsa ja työehtoihinsa, jotta he tosiasiallisesti saavat tietoa. Heillä olisi myös oltava oikeus pyytää kattavaa ja yksityiskohtaista tietoa asiaankuuluvista järjestelmistä. Kattavat ja yksityiskohtaiset tiedot tällaisista automatisoiduista järjestelmistä olisi annettava myös alustatyötä tekevien henkilöiden edustajille sekä pyynnöstä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille, jotta nämä voivat hoitaa tehtävänsä.

(45) Henkilötietojen, jotka rekisteröity on toimittanut rekisterinpitäjälle asetuksen (EU) 2016/679 20 artiklan mukaisesti, siirtämistä järjestelmästä toiseen koskevan oikeuden lisäksi alustatyötä tekevillä henkilöillä olisi oltava oikeus saada esteettä sekä jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneluettavassa muodossa kaikki henkilötiedot, mukaan lukien luokitukset ja arvioinnit, jotka on tuotettu heidän työsuorituksensa yhteydessä työtä välittävän digitaalisen alustan automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä käyttäen, jotta ne voidaan toimittaa tai antaa toimitettavaksi kolmannelle osapuolelle, myös toiselle työtä välittävälle digitaaliselle alustalle. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille välineet, joilla helpotetaan maksutonta ja tehokasta tietojen siirrettävyyttä, jotta he voivat käyttää oikeuksiaan tämän direktiivin ja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti.

(46) Joissain tapauksissa työtä välittävät digitaaliset alustat eivät päätä virallisesti suhdettaan alustatyötä tekevään henkilöön, vaan rajoittavat alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätiliä. Käyttäjätilin rajoittaminen on katsottava tällaiseksi rajoitukseksi, joka vaikuttaa kyseisen henkilön mahdollisuuteen tehdä alustatyötä käyttäjätilin kautta, mukaan lukien käyttäjätilille tai työtehtäviin pääsyn rajoittaminen.

(47) Työtä välittävät digitaaliset alustat hyödyntävät laajasti automatisoituja seurantajärjestelmiä tai automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä alustatyötä tekevien henkilöiden hallinnoinnissa. Sähköisillä välineillä tehty seuranta voi olla yksityisyyttä loukkaavaa, ja näillä järjestelmillä tai niiden tukemana tehdyillä päätöksillä, jotka liittyvät esimerkiksi työtehtävien tarjontaan tai jakamiseen, ansioihin, turvallisuuteen ja terveyteen, työaikaan, koulutuksen saatavuuteen, ylenemiseen tai asemaan organisaatiossa tai sopimusasemaan, on välitön vaikutus alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka eivät välttämättä saa otettua suoraan yhteyttä esihenkilöön tai valvojaan, jotka ovat luonnollisia henkilöitä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi sen vuoksi varmistettava ihmisen suorittama valvonta ja arvioitava säännöllisesti, joka tapauksessa joka toinen vuosi, automatisoiduilla seurantajärjestelmillä tai automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutuksia alustatyötä tekeviin henkilöihin, tarvittaessa myös heidän työoloihinsa ja työehtoihinsa ja yhdenvertaiseen kohteluun työssä. Työntekijöiden edustajien olisi osallistuttava arviointiprosessiin. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi huolehdittava, että tällaiseen valvontaan ja arviointiin on käytettävissä riittävästi henkilöstöresursseja. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut valvonnan, olisi oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen ja erityisesti oikeus kumota automatisoituja päätöksiä. Heitä olisi suojeltava tehtävien suorittamiseen perustuvalta irtisanomiselta, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta. Lisäksi on tärkeää, että työtä välittävät digitaaliset alustat korjaavat järjestelmällisiä puutteita automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käytössä. Sen vuoksi kun valvontatoimien tuloksena työssä havaitaan suuri työsyrjinnän riski tai alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksien loukkaaminen, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä niihin puuttumiseksi, mukaan lukien mahdollisuus lopettaa tällaisen järjestelmän käyttö.

(48) Asetuksessa (EU) 2016/679 edellytetään, että rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi tilanteissa, joissa rekisteröityä koskeva päätös perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn. Kyseisen säännöksen mukaan rekisteröidyllä on vähintään oikeus vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeus esittää kantansa ja riitauttaa päätös. Niiden vaatimusten lisäksi, mitä asetuksessa (EU) 2016/679 säädetään, algoritmijohtamisen yhteydessä ja ottaen huomioon sopimussuhteen rajoittamista, keskeyttämistä tai päättämistä tai käyttäjätilin rajoittamista tai tilapäistä tai pysyvää sulkemista koskevista päätöksistä tai mistä tahansa muista päätöksistä, joista aiheutuu vastaavaa haittaa, alustatyötä tekeviin henkilöihin kohdistuvat vakavat vaikutukset, tällaiset päätökset olisi aina tehtävä ihmisen toimesta.

(49) Asetuksessa (EU) 2016/679 säädettyjen vaatimusten lisäksi, kun kyse on algoritmijohtamisesta alustatyön yhteydessä, alustatyötä tekevillä henkilöillä olisi oltava oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta ilman aiheetonta viivytystä selvitys automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien tuella tehdyistä tai niiden tekemistä tai tekemättä jättämistä päätöksistä. Tätä varten työtä välittävän digitaalisen alustan olisi tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuus keskustella työtä välittävän digitaalisen alustan yhteyshenkilön kanssa, joka on luonnollinen henkilö, ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Lisäksi, koska tietyillä päätöksillä on erityisen merkittäviä kielteisiä vaikutuksia alustatyötä tekeviin henkilöihin, etenkin heidän ansaitsemismahdollisuuksiinsa. Sellaisten päätösten osalta, joilla rajoitetaan alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätiliä tai suljetaan se tilapäisesti tai pysyvästi, joilla kieltäydytään maksamasta kyseisen henkilön tekemästä työstä tai jotka vaikuttavat

sopimussuhteen olennaisiin osiin, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi toimitettava alustatyötä tekevälle henkilölle tällaista päätöstä koskevat kirjalliset perustelut mahdollisimman pian ja viimeistään päivänä, jolloin tällainen päätös tulee voimaan. Jos annettu selvitys tai annetut perustelut eivät ole tyydyttäviä tai jos alustatyötä tekevät henkilöt katsovat oikeuksiaan loukatun päätöksellä, heillä olisi myös oltava oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan päätöstään ja saada perusteltu vastaus ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa viimeistään kahden viikon kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Silloin kun tällaisilla päätöksillä loukataan kyseisten henkilöiden oikeuksia, kuten työntekijöiden oikeuksia, oikeutta syrjimättömyyteen tai heidän henkilötietojensa suojaan, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi oikaistava tällaiset päätökset ilman aiheetonta viivytystä tai, jos oikaiseminen ei ole mahdollista, olisi tarjottava riittävä korvaus aiheutuneesta vahingosta sekä toteutettava tarvittavat toimet vastaavien päätösten välttämiseksi tulevaisuudessa, mukaan lukien tarvittaessa asiaankuuluvan automatisoidun päätöksentekojärjestelmän muokkaaminen tai sen käytön lopettaminen. Siltä osin, kuin kyse on ihmisen suorittamasta päätösten arvioinnista, asetuksen (EU) 2019/1150 erityissäännösten olisi oltava ensisijaisia yrityskäyttäjien osalta.

(50) Neuvoston direktiivissä 89/391/ETY ([13]) säädetään toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä, myös työnantajien velvoitteesta arvioida työterveyteen ja -turvallisuuteen kohdistuvia riskejä, ja vahvistetaan ehkäiseviä toimenpiteitä koskevia yleisiä periaatteita, jotka työnantajien on toteutettava. Automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä on mahdollisesti merkittävä vaikutus alustatyöntekijöiden turvallisuuteen sekä fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen. Algoritmipohjainen ohjaus, arviointi ja kurinpito tehostavat työntekoa lisäämällä seurantaa, kiristämällä työntekijöiltä vaadittavaa tahtia, minimoimalla työnkulun aukkoja ja laajentamalla työntekoa perinteisen työpaikan ja tavanomaisten työaikojen ulkopuolelle. Läpinäkymättömien algoritmien käytöstä, työtahdin kiihtymisestä ja epävarmuudesta johtuvat vähäiset mahdollisuudet oppia työssä ja rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa työtehtäviin, johtuen automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käytöstä, todennäköisesti lisäävät työntekijöiden stressiä ja ahdistusta. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi sen vuoksi arvioitava näitä vaaroja ja sitä, ovatko järjestelmien suojatoimet riittäviä näiden vaarojen torjumiseksi, sekä toteutettava asianmukaisia ennaltaehkäiseviä ja suojelutoimenpiteitä. Niiden olisi vältettävä sitä, että tällaisten järjestelmien käyttö aiheuttaa työntekijöille kohtuutonta painetta tai vaarantaa heidän terveytensä. Näiden säännösten tehokuuden lisäämiseksi työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi asetettava vaarojen arviointinsa ja vaarojen vähentämistä koskeva arvio alustatyöntekijöiden, heidän edustajiensa ja toimivaltaisten viranomaisten saataville.

(51) Alustatyötä tekevät henkilöt ovat erityisesti itse paikalla tehtävässä alustatyössä vaarassa joutua väkivallan ja häirinnän kohteiksi, eikä heillä ole fyysistä työpaikkaa, jonne he voivat osoittaa valituksia. Häirintä ja seksuaalinen häirintä ovat omiaan vaikuttamaan negatiivisesti alustatyöntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi säädettävä ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä, mukaan lukien tehokkaiden ilmoituskanavien perustaminen. Jäsenvaltioita kannustetaan myös tukemaan tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan väkivaltaa ja häirintää alustatyössä, ja erityisesti ottamaan käyttöön asianmukaisia ilmoituskanavia alustatyötä tekeville henkilöille, joilla ei ole työsuhdetta.

(52) Työntekijöiden edustajille tiedottaminen ja heidän kuulemisensa, joita säännellään unionin tasolla asetuksen 2002/14/EY mukaisesti, ovat keskeisiä tehokkaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämiseksi. Koska automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttöönotolla työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa tai merkittävillä muutoksilla niiden käyttötavoissa on välittömiä vaikutuksia alustatyöntekijöiden työn organisointiin ja yksilökohtaisiin työoloihin, on tarpeen varmistaa lisätoimenpiteillä, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat alustatyöntekijöiden edustajille ja tehokkaasti kuulevat heitä asianmukaisella tasolla ennen kuin tällaisia päätöksiä tehdään. Koska algoritmijohtamisjärjestelmät ovat teknisesti monimutkaisia, tietoja olisi annettava hyvissä ajoin, jotta alustatyöntekijöiden edustajat voivat valmistautua kuulemiseen tarvittaessa alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa yhteisesti valitseman asiantuntijan avustuksella. Tämä direktiivi ei vaikuta direktiivin 2002/14/EY mukaisiin tiedottamis- ja kuulemistoimenpiteisiin.

(53) Jos työntekijöiden edustajia ei ole, olisi oltava mahdollista, että työtä välittävä digitaalinen alusta tiedottaa suoraan työntekijöille seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönotoista tai merkittävistä muutoksista niiden käytössä.

(54) Moni alustatyötä tekevistä henkilöistä on itsenäisiä ammatinharjoittajia. Työtä välittävien digitaalisten alustojen käyttämät automatisoidut seurantajärjestelmät tai automatisoidut päätöksentekojärjestelmät vaikuttavat itsenäisten ammatinharjoittajien henkilötietojen suojaan ja ansiomahdollisuuksiin samalla tavoin kuin alustatyöntekijöilläkin.

([13]) Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä (EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1).

Sen vuoksi alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsuhdetta, olisi myös sovellettava tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisen yhteydessä eli automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyyttä, henkilötietojen käsittelyn tai keräämisen rajoittamista sekä sitä, että merkittävien päätösten seurannan ja arvioinnin on oltava ihmisen suorittamaa. Alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsuhdetta, ei olisi sovellettava työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyviä oikeuksia tai alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa oikeutta saada tietoa ja tulla kuulluksi, sillä nämä oikeudet koskevat unionin oikeuden nojalla nimenomaan työntekijöitä. Asetuksessa (EU) 2019/1150 säädetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta koskevista suojakeinoista alustatyötä tekeville itsenäisille ammatinharjoittajille edellyttäen, että heitä pidetään kyseisessä asetuksessa tarkoitettuina yrityskäyttäjinä. Siltä osin kuin kyse on ihmisen suorittamasta merkittävien päätösten arvioinnista, asetuksen (EU) 2019/1150 erityissäännösten olisi oltava ensisijaisia yrityskäyttäjien osalta.

(55) Työtä välittävien digitaalisten alustojen velvoitteita, jotka koskevat muun muassa automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä koskevaa tiedottamista ja kuulemista, sovelletaan riippumatta siitä, ovatko tällaiset järjestelmät työtä välittävän digitaalisen alustan itsensä vai sellaisen ulkoisen palveluntarjoajan hallinnoimia, joka suorittaa henkilötietojen käsittelyä työtä välittävän digitaalisen alustan puolesta.

(56) Jotta kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat varmistaa, että työtä välittävät digitaaliset alustat noudattavat työlainsäädäntöä ja aiheesta annettuja määräyksiä, etenkin jos ne ovat sijoittautuneet toiseen jäsenvaltioon kuin siihen jäsenvaltioon, jossa alustatyöntekijä tekee työtä, taikka kolmanteen maahan, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemä työ toimivaltaisille viranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään. Järjestelmällinen ja läpinäkyvä järjestelmä tietojen toimittamiseksi, myös rajatylittävällä tasolla, on yhtä lailla keskeisessä asemassa työtä välittävien digitaalisten alustojen välisen epäreilun kilpailun torjumiseksi. Velvoitteen ilmoittaa alustatyöntekijöiden tekemästä työstä tämän direktiivin mukaisesti ei olisi korvattava muilla unionin säädöksillä säädettyjä ilmoittamista tai tiedoksiantoa koskevia velvoitteita.

(57) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1149 ([14]) perustetun työviranomaisen tavoitteena on varmistaa työvoiman unionin laajuinen oikeudenmukainen liikkuvuus ja erityisesti helpottaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden välillä asiaa koskevan unionin lainsäädännön johdonmukaisen, tehokkaan ja tuloksellisen soveltamisen ja täytäntöönpanon valvonnan varmistamiseksi, koordinoida ja tukea samanaikaisia tai yhteisiä tarkastuksia, tehdä analyysejä ja riskinarviointeja työvoiman rajatylittävään liikkuvuuteen liittyvistä seikoista ja tukea jäsenvaltioita pimeän työn torjunnassa. Sen vuoksi sillä on tärkeä rooli sellaisiin haasteisiin vastaamisessa, jotka liittyvät monien työtä välittävien digitaalisten alustojen rajatylittävään toimintaan sekä pimeään työhön alustatyössä.

(58) Tieto työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta alustatyötä tekevien henkilöiden tekemästä alustatyöstä, kyseisten henkilöiden määrästä, heidän sopimus- tai ammattiasemastaan ja näihin sopimussuhteisiin sovellettavista yleisistä ehdoista on olennaisen tärkeää sen tukemiseksi, että asiaa käsittelevät viranomaiset pystyvät määrittämään alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman ja varmistamaan oikeudellisten velvoitteiden noudattamisen, ja että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat kykenevät hoitamaan edustuksellisia tehtäviään. Kyseisillä viranomaisilla ja edustajilla olisi oltava myös oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia toimitetuista tiedoista.

(59) Pimeän työn käytöstä jakelupalvelualustoilla on näyttöä useissa jäsenvaltioissa. Käytännössä tämä toteutetaan henkilöllisyyttä vuokraamalla siten, että alustatyötä tekevät henkilöt, joilla on oikeus tehdä työtä rekisteröityvät työtä välittävälle digitaaliselle alustalle, ja vuokraavat käyttäjätilinsä paperittomille muuttajille tai alaikäisille. Tämä merkitsee suojan puuttumista kyseisiltä henkilöiltä, mukaan lukien maassa laittomasti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset, joiden tilanne johtaa usein oikeussuojan rajalliseen saatavuuteen kostotoimien pelossa tai karkottamisen vaaran vuoksi. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/52/EY ([15]) säädetään maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista vähimmäisvaatimuksista Tässä direktiivissä säädetyt läpinäkyvyyttä koskevat velvoitteet ja välittäjiä koskevat säännöt edistävät voimakkaasti alustatyössä tehtävää pimeää työtä koskevan ongelman ratkaisemista yhdessä direktiivin 2009/52/EY kanssa. Lisäksi on olennaisen tärkeää, että työtä välittävät digitaaliset alustat varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden henkilöllisyyden luotettavan todentamisen.

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1149, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan työviranomaisen perustamisesta, asetusten (EY) N:o 883/2004, (EU) N:o 492/2011 ja (EU) 2016/589 muuttamisesta ja päätöksen (EU) 2016/344 kumoamisesta (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 21).

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/52/EY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2009, maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 168, 30.6.2009, s. 24).

(60) Unionin sosiaalialan säännöstön täytäntöönpanon valvontaa varten on laadittu laaja säännösten järjestelmä, ja sen osia olisi sovellettava tässä direktiivissä sen varmistamiseksi, että alustatyötä tekevillä henkilöillä on oikeus oikea-aikaiseen, tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja muutoksenhakuun, myös riittävään korvaukseen aiheutuneesta haitasta. Erityisesti tehokasta oikeussuojaa koskeva perusluonteinen oikeus huomioon ottaen alustatyötä tekevien henkilöiden olisi saatava tällainen suoja myös sellaisen työsuhteen tai muun sopimussuhteen päättymisen jälkeen, jolla väitetään loukattavan tämän direktiivin mukaisia oikeuksia.

(61) Alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien olisi voitava edustaa, kansallisen lainsäädännön tai käytäntöjen mukaisesti, yhtä tai useampaa alustatyötä tekevää henkilöä missä tahansa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Kanteita nostamalla useiden alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai heidän tukemisellaan voidaan tehdä mahdolliseksi menettely, johon ei olisi muuten ryhdytty menettelyllisten tai taloudellisten esteiden tai vastatoimien pelon vuoksi.

(62) Alustatyölle on ominaista, ettei ole olemassa yhteistä työpaikkaa, jossa alustatyötä tekevät henkilöt voivat tutustua toisiinsa sekä keskustella keskenään ja edustajiensa kanssa, myös puolustaakseen etujaan työtä välittävään digitaaliseen alustaan nähden. Sen vuoksi on tarpeen perustaa digitaalisia viestintäkanavia, jotka myötäilevät työn organisointia työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa ja joiden välityksellä alustatyötä tekevät henkilöt voivat keskustella keskenään yksityisesti ja suojatusti ja joiden kautta heidän edustajansa voivat ottaa heihin yhteyttä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi perustettava tällaiset viestintäkanavat oman digitaalisen infrastruktuurinsa sisään tai käyttäen muita yhtä tehokkaita keinoja, mutta noudatettava tässä henkilötietojen suojaa, eikä niiden pitäisi päästä näkemään tai seuraamaan näitä keskusteluja.

(63) Hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, jotka koskevat tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, tieto työn organisointiin liittyvistä tekijöistä, joiden perusteella oikea ammattiasema voidaan määrittää, ja etenkin tieto siitä, johtaako tai valvooko työtä välittävä digitaalinen alusta työn tekemisen tiettyjä osatekijöitä, sekä tieto muista automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttöön liittyvistä tekijöistä saattaa olla työtä välittävän digitaalisen alustan hallussa, eikä alustatyötä tekevien henkilöiden tai toimivaltaisten viranomaisten helposti saatavilla. Kansallisten tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi voitava määrätä työtä välittävä digitaalinen alusta luovuttamaan kaikki sen hallussa olevat merkitykselliset todisteet, mukaan lukien luottamukselliset tiedot, kunhan tällaisten tietojen suojaamiseksi toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä.

(64) Koska tässä direktiivissä säädetään asetusta (EU) 2016/679 yksityiskohtaisemmista ja täydentävistä alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on varmistaa alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojaaminen, asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla olisi oltava toimivalta valvoa näiden suojakeinojen soveltamista. Asetuksen (EU) 2016/679 ja erityisesti VI, VII ja VIII lukujen menettelykehystä olisi sovellettava tämän direktiivin yksityiskohtaisempien ja täydentävien sääntöjen täytäntöönpanoon etenkin valvonnan, yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien, oikeussuojakeinojen, vastuun ja seuraamusten osalta, mukaan lukien toimivalta määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja enintään kyseisen asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti.

(65) Alustatyössä käytettyihin automatisoituihin seurantajärjestelmiin tai automatisoituihin päätöksentekojärjestelmiin liittyy alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyä, ja ne vaikuttavat alustatyöntekijöiden työehtoihin ja -oloihin ja oikeuksiin, minkä vuoksi niihin liittyy tietosuojalainsäädäntöä sekä muita lainsäädännön aloja, kuten työlainsäädäntöä, koskevia kysymyksiä. Tietosuojavalvontaviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi tehtävä yhteistyötä, myös yli rajojen, tämän direktiivin täytäntöönpanossa esimerkiksi vaihtamalla keskenään asiaa koskevia tietoja, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta tietosuojavalvontaviranomaisten riippumattomuuteen.

(66) Jotta voitaisiin varmistaa tämän direktiivin mukaisen suojantehokkuus, on tärkeää suojata alustatyötä tekevät henkilöt, jotka käyttävät tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan, irtisanomiselta tai sopimuksen päättämiseltä ja muilta vastaavilta toimenpiteiltä, mukaan lukien käyttäjätilin sulkeminen.

(67) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin kaksitahoista tavoitetta eli parantaa työehtoja ja -oloja alustatyössä ja suojata henkilötietoja, vaan se voidaan yhteisten vähimmäisvaatimusten vahvistamistarpeen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.

(68) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, joten sillä ei puututa jäsenvaltioiden oikeuteen ottaa käyttöön ja pitää voimassa alustatyötä tekevien henkilöiden kannalta suotuisampia säännöksiä. Voimassa olevan säädöskehyksen nojalla kertyneitä oikeuksia olisi sovellettava edelleen, myös työsuhteen olemassaolon selvittämiseen tähtäävien mekanismien osalta, ellei tällä direktiivillä oteta käyttöön suotuisampia säännöksiä. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa ei voida käyttää heikentämään nykyisiä oikeuksia, jotka vahvistetaan voimassa olevassa tätä alaa koskevassa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä, eikä sitä voida pitää pätevänä perusteena heikentää työntekijöiden suojan yleistä tasoa tämän direktiivin soveltamisalalla eikä nykyisiä työntekijöiden edustajille annettuja oikeuksia.

(69) Työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä on kunnioitettava. Jäsenvaltioiden olisi voitava sallia, että työmarkkinaosapuolet pitävät tietyin edellytyksin voimassa, neuvottelevat, tekevät ja panevat täytäntöön tietyistä tämän direktiivin säännöksistä poikkeavia työehtosopimuksia, varmistaen kuitenkin alustatyöntekijöiden yleisen suojelun.

(70) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä täytäntöön pantaessa vältettävä säätämästä tarpeettomia hallinnollisia, rahoituksellisia ja oikeudellisia rajoituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten, jäljempänä 'pk-yritysten, perustamista ja kehittämistä. Sen vuoksi jäsenvaltioita pyydetään arvioimaan täytäntöönpanotoimiensa vaikutusta pk-yrityksiin sen varmistamiseksi, etteivät niihin kohdistuvat vaikutukset ole kohtuuttomia, ja kiinnittämään erityistä huomiota mikroyrityksiin ja hallinnolliseen rasitteeseen.

(71) Jäsenvaltioiden olisi voitava antaa tämän direktiivin täytäntöönpano työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne voivat jatkuvasti turvata tällä direktiivillä tavoiteltujen tulosten saavuttamisen. Niiden olisi myös toteutettava kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi.

(72) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman ([16]) mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna.

(73) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725 ([17]) 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän julkaisi virallisia kommentteja 2 päivänä helmikuuta 2022,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on parantaa työehtoja ja työoloja ja henkilötietojen suojaa alustatyössä seuraavin keinoin:

a) ottamalla käyttöön toimenpiteitä, joilla helpotetaan alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämistä;

b) edistämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta, ihmisen suorittamaa valvontaa, turvallisuutta ja vastuuvelvollisuutta alustatyön algoritmijohtamisessa; sekä

([16]) EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

c) parantamalla alustatyön läpinäkyvyyttä, myös rajatylittävissä tilanteissa.

2. Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisoikeuksista, jotka koskevat kaikkia unionissa alustatyötä tekeviä henkilöitä, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella katsotaan olevan jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen.

Tässä direktiivissä vahvistetaan myös säännöt, joilla parannetaan luonnollisten henkilöiden suojelua heidän henkilötietojensa käsittelyssä säätämällä algoritmijohtamista koskevista toimenpiteistä, joita sovelletaan unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, mukaan lukien henkilöt, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta.

3. Tätä direktiiviä sovelletaan työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, jotka organisoivat unionissa tehtävää alustatyötä, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta tai muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan

a) ”työtä välittävällä digitaalisella alustalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa palvelua, joka täyttää kaikki seuraavat vaatimukset:

i) palvelu tarjotaan ainakin osittain etäpalveluna sähköisillä välineillä, kuten verkkosivustolla tai mobiilisovelluksella;

ii) palvelu tarjotaan palvelun vastaanottajan pyynnöstä;

iii) palveluun kuuluu välttämättömänä ja olennaisena osana yksityishenkilöiden maksua vastaan tekemän työn organisointi riippumatta siitä, tehdäänkö työ verkossa vai jossain tietyssä paikassa;

iv) palveluun liittyy automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttö;

b) ”alustatyöllä” työtä välittävän digitaalisen alustan välityksellä organisoitua työtä, jota yksityishenkilö tekee unionissa työtä välittävän digitaalisen alustan tai välittäjän ja yksityishenkilön välisen sopimussuhteen perusteella riippumatta siitä, onko yksityishenkilön tai välittäjän ja palvelun vastaanottajan välillä sopimussuhdetta;

c) ”alustatyötä tekevällä henkilöllä” alustatyötä tekevää yksityishenkilöä riippumatta sopimussuhteen luonteesta tai siitä, miten osapuolet nimittävät suhdetta;

d) ”alustatyöntekijällä” alustatyötä tekevää henkilöä, jolla on tai katsotaan olevan työsopimus tai työsuhde, kuten jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä on määritelty, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen;

e) ”välittäjällä” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka alustatyön tarjoamiseksi työtä välittävälle digitaaliselle alustalle tai sen kautta

i) luo sopimussuhteen kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan ja sopimussuhteen alustatyötä tekevän henkilön kanssa; tai

ii) toimii kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan ja alustatyötä tekevän henkilön välisessä alihankintaketjussa;

f) ”työntekijöiden edustajilla” alustatyöntekijöiden edustajia, kuten ammattiyhdistyksiä ja edustajia, jotka ovat alustatyöntekijöiden kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti vapaasti valitsemia;

g) ”alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla” työntekijöiden edustajia ja, sikäli kuin ne määritellään kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä, muiden alustatyötä tekevien henkilöiden kuin alustatyöntekijöiden edustajia;

h) ”automatisoiduilla seurantajärjestelmillä” järjestelmiä, joita käytetään alustatyötä tekevien henkilöiden työsuorituksen tai työympäristössä suoritettavien toimien seurantaan, valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä tai joilla tuetaan näitä, myös keräämällä henkilötietoja;

i) ”automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä” järjestelmiä, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai tukemiseen sähköisillä välineillä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyötä tekeviin henkilöihin, myös alustatyöntekijöiden työehtoihin ja työoloihin, etenkin päätökset, jotka vaikuttavat palvelukseen ottamiseen, työtehtävien saatavuuteen ja organisointiin, ansioihin, mukaan lukien yksittäisten tehtävien hinnoittelu, turvallisuuteen ja terveyteen, työaikaan, koulutukseen pääsyyn, ylenemiseen tai sitä vastaavaan toimenpiteeseen sekä sopimusasemaan, mukaan lukien käyttäjätilin rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen.

2. Edellä 1 kohdan a alakohdassa vahvistettuun työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään eivät kuulu sellaisen palvelun tarjoajat, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen tai joiden avulla yksityishenkilöt, jotka eivät ole ammattilaisia, voivat jälleenmyydä tavaroita.

3 artikla

Välittäjät

Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kun työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää välittäjiä, alustatyötä tekevillä henkilöillä, joilla on sopimussuhde välittäjän kanssa, on tämän direktiivin mukainen samantasoinen suoja kuin niillä, joilla on suora sopimussuhde työtä välittävään digitaaliseen alustaan. Tätä varten jäsenvaltioiden on toteutettava kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisia toimenpiteitä luodakseen asianmukaiset mekanismit, joihin kuuluu tarvittaessa yhteisvastuujärjestelmiä.

II LUKU

AMMATTIASEMA

4 artikla

Oikean ammattiaseman määrittäminen

1. Jäsenvaltioilla on oltava käytössään asianmukaiset ja tehokkaat menettelyt, joilla ne todentavat ja varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämisen ja vahvistavat jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritellyn työsuhteen olemassaolon, myös soveltamalla työsuhdetta koskevaa 5 artiklan mukaista oikeudellista olettamaa.

2. Työsuhteen olemassaolon toteamisen on perustuttava ensisijaisesti työn varsinaiseen tekemiseen liittyviin tosiseikkoihin, mukaan lukien automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttö alustatyön organisoinnissa, riippumatta siitä, miten suhde on ilmoitettu osapuolten kesken mahdollisesti sovituissa sopimusjärjestelyissä.

3. Jos työsuhteen olemassaolo todetaan, työnantajan velvoitteista vastaava yksi tai useampi osapuoli on yksilöitävä selkeästi kansallisten oikeusjärjestelmien mukaisesti.

5 artikla

Oikeudellinen olettama

1. Työtä välittävän digitaalisen alustan ja alustatyötä kyseisen alustan välityksellä tekevän henkilön välinen sopimussuhde on oikeudellisesti oletettava työsuhteeksi, kun havaitaan johtamista ja valvontaa osoittavia tosiseikkoja jäsenvaltioissa voimassa olevan kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten tai käytännön mukaisesti ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta pyrkii kumoamaan oikeudellisen olettaman, työtä välittävän digitaalisen alustan on näytettävä toteen, että kyseessä oleva sopimussuhde ei ole työsuhde sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa jäsenvaltioiden on vahvistettava tehokas kumottavissa oleva työsuhdetta koskeva oikeudellinen olettama, joka helpottaa menettelyjä alustatyötä tekevien henkilöiden kannalta. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeudellinen olettama ei lisää alustatyötä tekevien henkilöiden tai heidän edustajiensa vaatimustaakkaa menettelyissä, joissa määritetään heidän oikea ammattiasemansa.

3. Tässä artiklassa tarkoitettua oikeudellista olettamaa sovelletaan kaikissa asiaankuuluvissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, joissa on kyse alustatyötä tekevän henkilön oikean ammattiaseman määrittämisestä.

Oikeudellista olettamaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin taikka veroihin tai sosiaaliturvaan liittyviin menettelyihin. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa oikeudellista olettamaa tällaisissa menettelyissä kansallisen lainsäädäntönsä nojalla.

4. Alustatyötä tekevillä henkilöillä ja kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti heidän edustajillaan on oikeus panna vireille 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja menettelyjä alustatyötä tekevän henkilön oikean ammattiaseman määrittämiseksi.

5. Jos kansallinen toimivaltainen viranomainen katsoo, että alustatyötä tekevä henkilö on saatettu luokitella väärin, sen on ryhdyttävä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisiin asianmukaisiin toimiin tai menettelyihin kyseisen henkilön oikean ammattiaseman määrittämiseksi.

6. Kun on kyse sopimussuhteista, jotka ovat alkaneet ennen 2 päivää joulukuuta 2026 ja jotka ovat kyseisenä päivänä voimassa, tässä artiklassa tarkoitettua oikeudellista olettamaa sovelletaan ainoastaan kyseisestä päivästä alkavaan ajanjaksoon.

6 artikla

Tukitoimenpiteiden puitteet

Jäsenvaltioiden on määriteltävä tukitoimenpiteiden puitteet varmistaakseen oikeudellisen olettaman tehokkaan täytäntöönpanon ja noudattamisen. Niiden on erityisesti

a) laadittava työtä välittäville digitaalisille alustoille, alustatyötä tekeville henkilöille ja työmarkkinaosapuolille asianmukaisia ohjeita, muun muassa konkreettisten ja käytännön suositusten muodossa, jotta nämä ymmärtävät oikeudellisen olettaman ja panevat sen täytäntöön, mukaan lukien menettelyt sen kumoamiseksi;

b) laadittava ohjeita ja otettava käyttöön asianmukaisia menettelyjä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, myös kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä, jotta tunnistetaan ennakoivasti työtä välittävät digitaaliset alustat, jotka eivät noudata alustatyötä tekevien henkilöiden oikean ammattiaseman määrittämistä koskevia sääntöjä, ja kohdentaa toimia niihin;

c) säädettävä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti suorittamasta tehokkaasta valvonnasta ja tarkastuksista ja erityisesti edellytettävä tarvittaessa yksittäisillä työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla suoritettavasta valvonnasta ja tarkastuksista, jos kansallinen toimivaltainen viranomainen on todennut tällaisen alustan ja alustatyötä tekevän henkilön välisen työsuhteen olemassaolon, samalla kun varmistetaan, että tällainen valvonta ja tarkastukset ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä;

d) tarjottava kansallisille toimivaltaisille viranomaisille asianmukaista koulutusta ja huolehdittava algoritmijohtamisen alan teknisen asiantuntemuksen saatavuudesta, jotta tällaiset viranomaiset voivat suorittaa b alakohdassa tarkoitetut tehtävät.

III LUKU

ALGORITMIJOHTAMINEN

7 artikla

Rajoitukset henkilötietojen käsittelyssä automatisoiduissa seurantajärjestelmissä tai automatisoiduissa päätöksentekojärjestelmissä

1. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa automatisoiduissa seurantajärjestelmissä tai automatisoiduissa päätöksentekojärjestelmissä

a) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyötä tekevän henkilön emotionaalista tai psykologista tilaa;

b) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät yksityisiin keskusteluihin, mukaan lukien keskustelut muiden alustatyötä tekevien henkilöiden ja alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien kanssa;

c) kerätä mitään alustatyötä tekevän henkilön henkilötietoja silloin, kun kyseinen henkilö ei tarjoa tai tee alustatyötä;

d) käsitellä henkilötietoja, kun tarkoituksena on ennakoida perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien käyttöä, mukaan lukien yhdistymisvapaus, neuvotteluoikeus ja oikeus työtaistelutoimiin tai oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi;

e) käsitellä henkilötietoja, kun tarkoituksena on päätellä henkilön rotu tai etninen alkuperä, maahanmuuttaja-asema, poliittiset mielipiteet, uskonto tai muu vakaumus, vammaisuus, terveydentila, mukaan lukien krooninen sairaus tai hiv-status, emotionaalinen tai psykologinen tila, ammattiyhdistyksen jäsenyys, seksuaalinen käyttäytyminen tai seksuaalinen suuntautuminen;

f) käsitellä alustatyötä tekevän henkilön biometrisiä tietoja, sellaisina kuin ne määritellään asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 14 alakohdassa, kyseisen henkilön henkilöllisyyden toteamiseksi vertaamalla kyseisiä tietoja viitetietokantaan tallennettuihin luonnollisten henkilöiden biometrisiin tietoihin.

2. Tätä artiklaa sovelletaan kaikkiin alustatyötä tekeviin henkilöihin palvelukseenotto- tai valintamenettelyn alusta alkaen.

3. Automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien lisäksi tätä artiklaa sovelletaan, kun työtä välittävät digitaaliset alustat käyttävät automatisoituja järjestelmiä, joilla tuetaan tai tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat alustatyötä tekeviin henkilöihin millä tahansa tavalla.

8 artikla

Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi

1. Työtä välittävän digitaalisen alustan suorittama henkilötietojen käsittely automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien avulla on asetuksen (EU) 2016/679 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tyyppistä käsittelyä, joka todennäköisesti aiheuttaa luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin. Kun työtä välittävät digitaaliset alustat tekevät kyseisen säännöksen mukaisesti arvioinnin automatisoiduissa seurantajärjestelmissä tai automatisoiduissa päätöksentekojärjestelmissä suoritettavan henkilötietojen käsittelyn vaikutuksista alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojaan, mukaan lukien tämän direktiivin 7 artiklan mukaiset käsittelyyn liittyvät rajoitukset, asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 7 alakohdassa määriteltyinä rekisterinpitäjinä toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen on kuultava alustatyötä tekeviä henkilöitä ja heidän edustajiaan.

2. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on toimitettava 1 kohdassa tarkoitetun arvioinnin tulokset työntekijöiden edustajille.

9 artikla

Automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat alustatyötä tekeville henkilöille, alustatyöntekijöiden edustajille ja pyynnöstä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille tietoa automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käytöstä.

Kyseinen tieto koskee

a) automatisoitujen seurantajärjestelmien osalta:

   i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;

   ii) tällaisilla järjestelmillä seurattujen, valvottujen tai arvioitujen tietojen ja toimien luokkia, mukaan lukien palvelun vastaanottajan tekemät arvioinnit;

   iii) seurannan tavoitetta ja tapaa, jolla järjestelmän on määrä tehdä kyseistä seurantaa;

iv) tällaisissa järjestelmissä käsiteltyjen henkilötietojen vastaanottajia tai vastaanottajaryhmiä ja tällaisten henkilötietojen toimittamista tai siirtoa, myös yritysryhmän sisällä;

b) automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien osalta:

i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;

ii) tällaisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten luokkia;

iii) tietojen luokkia ja tärkeimpiä parametreja, jotka tällaisissa järjestelmissä otetaan huomioon, ja kyseisten tärkeimpien parametrien suhteellista merkitystä automatisoidussa päätöksenteossa, mukaan lukien tapa, jolla alustatyötä tekevän henkilön henkilötiedot tai käytös vaikuttavat päätöksiin;

iv) perusteita päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta hänen tekemästään työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat hänen sopimusasemaansa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia tai haitallisia vaikutuksia;

c) kaikentyyppisiä automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjä päätöksiä, jotka vaikuttavat alustatyötä tekeviin henkilöihin millä tahansa tavalla;

2. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava 1 kohdassa tarkoitetut tiedot kirjallisena asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa. Tiedot on esitettävä avoimessa, ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kieltä.

3. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava alustatyötä tekeville henkilöille ytimekkäässä muodossa 1 kohdassa tarkoitetut tiedot järjestelmistä ja niiden ominaisuuksista, jotka vaikuttavat suoraan heihin, myös tapauksen mukaan heidän työehtoihinsa ja työoloihinsa,

a) viimeistään ensimmäisenä työpäivänä;

b) ennen kuin tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat työehtoihin ja työoloihin, työn organisointiin tai työsuoritusten seurantaan; ja

c) milloin tahansa heidän pyynnöstään.

Alustatyötä tekevien henkilöiden pyynnöstä työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava heille myös kattavassa ja yksityiskohtaisessa muodossa 1 kohdassa tarkoitetut tiedot kaikista asiaankuuluvista järjestelmistä ja niiden ominaisuuksista.

4. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava työntekijöiden edustajille kattavassa ja yksityiskohtaisessa muodossa 1 kohdassa tarkoitetut tiedot kaikista asiaankuuluvista järjestelmistä ja niiden ominaisuuksista. Niiden on annettava tällaiset tiedot

a) ennen kyseisten järjestelmien käyttöä;

b) ennen kuin tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat työehtoihin ja työoloihin, työn organisointiin tai työsuoritusten seurantaan; ja

c) milloin tahansa niiden pyynnöstä.

Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava kansallisille toimivaltaisille viranomaisille kattavassa ja yksityiskohtaisessa muodossa 1 kohdassa tarkoitetut tiedot milloin tahansa niiden pyynnöstä.

5. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava 1 kohdassa tarkoitetut tiedot palvelukseenotto- tai valintamenettelyssä oleville henkilöille. Tiedot on annettava 2 kohdan mukaisesti, niiden on oltava tiiviitä, ja niiden on koskettava ainoastaan kyseisessä menettelyssä käytettäviä automatisoituja seurantajärjestelmiä tai automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä, ja ne on annettava ennen palvelukseenotto- tai valintamenettelyn aloittamista.

6. Alustatyötä tekevillä henkilöillä on oikeus työtä välittävän digitaalisen alustan automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien puitteissa tekemänsä työn kautta tuotettujen henkilötietojen siirrettävyyteen, mukaan lukien luokitukset ja arvioinnit, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta haitallisesti asetuksen (EU) 2016/679 mukaisiin palvelun vastaanottajan oikeuksiin.

Työtä välittävän digitaalisen alustan on tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille maksutta välineet, joilla helpotetaan heidän asetuksen (EU) 2016/679 20 artiklassa ja tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen siirto-oikeuksiensa tehokasta käyttöä. Työtä välittävän digitaalisen alustan on alustatyötä tekevän henkilön pyynnöstä toimitettava tällaiset henkilötiedot suoraan kolmannelle osapuolelle.

10 artikla

Ihmisen suorittama automatisoitujen seurantajärjestelmien ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien valvonta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat valvovat ja työntekijöiden edustajien kanssa säännöllisesti ja joka tapauksessa joka toinen vuosi arvioivat automatisoiduilla seurantajärjestelmillä ja automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutuksia alustatyötä tekeviin henkilöihin, tarvittaessa myös heidän työehtoihinsa ja työoloihinsa ja yhdenvertaiseen kohteluun työssä.

2. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat huolehtivat, että niillä on riittävät henkilöstöresurssit automatisoiduilla seurantajärjestelmillä tai automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusten tehokkaaseen valvontaan ja arviointiin. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut valvonnan ja arvioinnin, on oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen, myös automaattisesti tehtyjen päätösten hylkäämiseen. Kyseisiä henkilöitä on suojeltava tehtävien suorittamiseen perustuvalta irtisanomiselta tai sitä vastaavalta toimenpiteeltä, kurinpitomenettelyltä ja muulta epäsuotuisalta kohtelulta.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitetussa valvonnassa tai arvioinnissa havaitaan suuri työsyrjinnän riski automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käytössä tai todetaan, että automatisoiduilla seurantajärjestelmillä tai automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyt yksittäiset päätökset ovat rikkoneet alustatyötä tekevän henkilön oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on toteutettava tarvittavat toimet, mukaan lukien tarvittaessa automatisoidun seurantajärjestelmän tai automatisoidun päätöksentekojärjestelmän muuttaminen tai sen käytön lopettaminen, tällaisten päätösten välttämiseksi tulevaisuudessa.

4. Tiedot 1 kohdan mukaisesta arvioinnista on toimitettava alustatyöntekijöiden edustajille. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on myös asetettava kyseiset tiedot alustatyötä tekevien henkilöiden ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten saataville näiden pyynnöstä.

5. Ihmisen on tehtävä kaikki päätökset alustatyötä tekevän henkilön sopimussuhteen rajoittamisesta, keskeyttämisestä tai päättämisestä tai hänen käyttäjätilinsä rajoittamisesta tai tilapäisestä tai pysyvästä sulkemisesta ja kaikki muut päätökset, joista aiheutuu vastaavaa haittaa.

11 artikla

Ihmisen suorittama arviointi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevillä henkilöillä on oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta ilman aiheetonta viivytystä suullinen tai kirjallinen selvitys kaikista automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä päätöksistä. Selvitys on annettava avoimella ja ymmärrettävällä tavalla käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kieltä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tarjoavat alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä työtä välittävän digitaalisen alustan nimeämään yhteyshenkilöön, jonka kanssa he voivat keskustella ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on varmistettava, että tällaisilla yhteyshenkilöillä on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen.

Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava alustatyötä tekevälle henkilölle kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perustelut automatisoidulla päätöksentekojärjestelmällä tai sen tukemana tehdyille päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätili, kieltäytyä maksamasta alustatyötä tekevän henkilön tekemästä työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat alustatyötä tekevän henkilön sopimusasemaa, päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia tai muille päätöksille, jotka vaikuttavat työsuhteen tai muiden sopimussuhteiden olennaisiin seikkoihin, ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään päivänä, jona päätös tulee voimaan.

2. Alustatyötä tekevillä henkilöillä ja kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla, jotka toimivat heidän puolestaan, on oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa arvioimaan 1 kohdassa tarkoitetut päätökset. Työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava tällaiseen pyyntöön toimittamalla alustatyötä tekevälle henkilölle riittävän täsmällinen ja asianmukaisesti perusteltu vastaus kirjallisena asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa, ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa kahden viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitetulla päätöksellä loukataan alustatyötä tekevän henkilön oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on oikaistava kyseinen päätös viipymättä ja joka tapauksessa kahden viikon kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos tällainen oikaisu ei ole mahdollinen, työtä välittävän digitaalisen alustan on tarjottava riittävä korvaus aiheutuneesta vahingosta. Työtä välittävän digitaalisen alustan on joka tapauksessa toteutettava tarvittavat toimet, mukaan lukien tarvittaessa automatisoidun päätöksentekojärjestelmän muuttaminen tai sen käytön lopettaminen, tällaisten päätösten välttämiseksi tulevaisuudessa.

4. Tämä artikla ei vaikuta kansalliseen lainsäädäntöön, työehtosopimuksiin ja käytäntöön perustuvien kurinpito- ja irtisanomismenettelyjen soveltamiseen.

5. Tätä artiklaa ei sovelleta alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka ovat myös asetuksen (EU) 2019/1150 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja yrityskäyttäjiä.

12 artikla

Terveys ja turvallisuus

1. Rajoittamatta direktiiviin 89/391/ETY ja siihen liittyvien työturvallisuutta ja -terveyttä koskevien direktiivien soveltamista, työtä välittävien digitaalisten alustojen on alustatyöntekijöiden osalta

a) arvioitava riskejä, joita automatisoidut seurantajärjestelmät ja automatisoidut päätöksentekojärjestelmät aiheuttavat turvallisuudelle ja terveydelle, erityisesti mahdollisten työtapaturmien, psykososiaalisten ja ergonomisten riskien osalta;

b) arvioitava, ovatko kyseisten järjestelmien suojatoimet riittäviä tunnistettuihin riskeihin nähden, kun otetaan huomioon työympäristön erityispiirteet;

c) otettava käyttöön asianmukaisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ja suojelutoimenpiteitä.

2. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on tämän artiklan 1 kohdassa säädettyjen vaatimusten osalta varmistettava tehokas tiedottaminen alustatyöntekijöille ja/tai heidän edustajilleen sekä alustatyöntekijöiden ja/tai heidän edustajiensa kuuleminen ja osallistuminen direktiivin 89/391/ETY 10 ja 11 artiklan mukaisesti.

3. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa käyttää automatisoituja seurantajärjestelmiä tai automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä tavalla, joka aiheuttaa kohtuutonta painetta alustatyöntekijöille tai muulla tavoin vaarantaa alustatyöntekijöiden turvallisuuden sekä fyysisen terveyden ja mielenterveyden.

4. Automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien lisäksi tätä artiklaa sovelletaan myös silloin, kun työtä välittävät digitaaliset alustat käyttävät automatisoituja järjestelmiä, joilla tehdään tai joilla tuetaan päätöksiä, jotka vaikuttavat alustatyöntekijöihin millä tahansa tavalla.

5. Alustatyöntekijöiden turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi muun muassa väkivallalta ja häirinnältä jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat toteuttavat ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, mukaan lukien tehokkaiden ilmoituskanavien tarjoaminen.

13 artikla

Tiedottaminen ja kuuleminen

1. Tällä direktiivillä ei rajoiteta direktiiviin 89/391/ETY soveltamista tiedottamisen ja kuulemisen osalta eikä direktiivin 2002/14/EY tai Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/38/EY ([18]) soveltamista.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/38/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä (EUVL L 122, 16.5.2009, s. 28).

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työntekijöiden edustajien tiedottaminen ja kuuleminen, sellaisena kuin ne on määritelty direktiivin 2002/14/EY 2 artiklan f ja g alakohdassa, työtä välittävien digitaalisten alustojen toimesta kattaa myös päätökset, jotka todennäköisesti johtavat automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä.

Tätä kohtaa sovellettaessa työntekijöiden edustajille tiedottaminen ja heidän kuulemisensa on toteutettava noudattaen samoja tiedottamis- ja kuulemisoikeuksien käyttöä koskevia sääntöjä kuin mitä direktiivissä 2002/14/EY säädetään.

3. Alustatyöntekijöiden edustajia voi avustaa niiden valitsema asiantuntija, jos tämä on tarpeen tiedottamisen ja kuulemisen kohteena olevan asian tarkastelemiseksi ja kannan muodostamiseksi. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta työllistää asianomaisessa jäsenvaltiossa yli 250 työntekijää, työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava asiantuntijan kuluista, kunhan ne ovat oikeasuhteisia. Jäsenvaltiot voivat määrittää asiantuntijan käyttämistä koskevien pyyntöjen esittämistiheyden, varmistaen samalla avustamisen tehokkuuden.

14 artikla

Tietojen antaminen työntekijöille

Jos alustatyöntekijöillä ei ole edustajia, jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat suoraan asianomaisille alustatyöntekijöille päätöksistä, jotka todennäköisesti johtavat automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä. Tiedot on annettava kirjallisena asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa. Tiedot on annettava avoimessa, ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kieltä.

15 artikla

Muita alustatyötä tekevien henkilöiden edustajia kuin alustatyöntekijöiden edustajia koskevat erityisjärjestelyt

Muiden alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien kuin työntekijöiden edustajien on voitava käyttää työntekijöiden edustajille 8 artiklan 2 kohdan, 9 artiklan 1 ja 4 kohdan, 10 artiklan 4 kohdan ja 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti myönnettyjä oikeuksia vain siltä osin kuin he toimivat sellaisten alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta, jotka eivät ole alustatyöntekijöitä, heidän henkilötietojensa suojaamisen osalta.

IV LUKU

ALUSTATYÖN LÄPINÄKYVYYS

16 artikla

Alustatyöstä ilmoittaminen viranomaisille

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävien digitaalisten alustojen on ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille viranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, kyseisten jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyiden mukaisesti.

Tämä artikla ei vaikuta unionin oikeuden mukaisiin erityisiin velvoitteisiin ilmoittaa työstä jäsenvaltioiden asiaankuuluville elimille rajatylittävissä tilanteissa.

17 artikla

Alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavuus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat asettavat toimivaltaisten viranomaisten ja alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien saataville seuraavat tiedot:

a) kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärä eriteltynä aktiivisuuden tason ja heidän sopimus- tai ammattiasemansa mukaan;

b) työtä välittävän digitaalisen alustan määrittämät ja kyseisiin sopimussuhteisiin sovellettavat yleiset ehdot;

c) työskentelyn keskimääräinen kesto, keskimääräinen viikoittainen työtuntimäärä henkilöä kohti ja niiden henkilöiden keskiansiot, jotka tekevät alustatyötä säännöllisesti kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta;

d) välittäjät, joiden kanssa työtä välittävällä digitaalisella alustalla on sopimussuhde.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat toimivaltaisille viranomaisille tietoja alustatyötä tekevien henkilöiden tekemästä työstä ja heidän ammattiasemastaan.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kustakin jäsenvaltiosta, jossa henkilöt tekevät alustatyötä kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta. Edellä olevan 1 kohdan c alakohdan osalta tiedot annetaan ainoastaan pyynnöstä.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on saatettava ajan tasalle vähintään kuuden kuukauden välein ja 1 kohdan b alakohdan osalta aina, kun ehtojen asiasisältöä muutetaan.

Sen estämättä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, että sellaisten työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat pieniä tai keskisuuria yrityksiä, mukaan lukien mikroyritykset, osalta 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on määrä saattaa ajan tasalle vähintään kerran vuodessa.

5. Toimivaltaisilla viranomaisilla sekä alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla on oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia annetuista tiedoista, mukaan lukien työsopimusta koskevat yksityiskohtaiset tiedot. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on vastattava tällaiseen pyyntöön antamalla perusteltu vastaus ilman aiheetonta viivytystä.

V LUKU

OIKEUSSUOJAKEINOT JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

18 artikla

Muutoksenhakuoikeus

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevillä henkilöillä, myös niillä, joiden työsuhde tai muu sopimussuhde on päättynyt, on mahdollisuus oikea-aikaiseen, tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja oikeus muutoksenhakuun, myös oikeus riittävään korvaukseen aiheutuneesta vahingosta, jos heidän tästä direktiivistä johtuvia oikeuksiaan on rikottu, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 79 ja 82 artiklan soveltamista.

19 artikla

Menettelyt alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai tukemiseksi

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat ja oikeushenkilöt, joilla on kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, voivat aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 80 artiklan soveltamista. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiset edustajat ja oikeushenkilöt voivat toimia kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti yhden tai useamman alustatyötä tekevän henkilön puolesta tai tukemiseksi, jos tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia tai velvoitteita on rikottu.

20 artikla

Viestintäkanavat alustatyötä tekeville henkilöille

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat tarjoavat alustatyötä tekeville henkilöille työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta tai muilla yhtä tehokkailla tavoilla mahdollisuuden ottaa yhteyttä toisiinsa ja keskustella toistensa kanssa yksityisesti ja suojatusti sekä mahdollisuuden ottaa yhteyttä alustatyötä tekevien henkilöiden edustajiin ja ottaa vastaan heidän yhteydenottojaan,

noudattaen samalla asetuksen (EU) 2016/679 mukaisia velvoitteita. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat eivät näe tai seuraa näitä yhteydenottoja ja keskusteluja.

21 artikla

Mahdollisuus tutustua todisteisiin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin säännöksiin liittyvissä menettelyissä kansalliset tuomioistuimet tai toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään kaikki sen hallussa olevat merkitykselliset todisteet.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta määrätä esitettäväksi luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet, jos ne katsovat sen menettelyn kannalta merkitykselliseksi. Niiden on varmistettava, että kun kansalliset tuomioistuimet määräävät tällaisia tietoja esitettäväksi, niillä on käytössään tehokkaat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.

22 artikla

Suojelu epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tarvittavia toimenpiteitä alustatyötä tekevien henkilöiden, mukaan lukien heidän edustajinaan toimivat henkilöt, suojelemiseksi työtä välittävän digitaalisen alustan harjoittamalta epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta, jotka johtuvat heidän jättämästään työtä välittävää digitaalista alustaa koskevasta kantelusta tai jotka johtuvat heidän vireille panemastaan menettelystä, jonka tarkoituksena on varmistaa tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien noudattaminen.

23 artikla

Irtisanomissuoja

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen alustatyötä tekevien henkilöiden irtisanomisen tai alustatyötä tekevien henkilöiden sopimuksen päättämisen tai niitä vastaavan toimenpiteen sekä kaikki vastaavaa toimenpidettä koskevat valmistelut, jos niiden perusteena on, että he ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia.

2. Alustatyötä tekevät henkilöt, jotka katsovat joutuneensa irtisanotuiksi taikka sopimuksen päättämisen tai vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kohteeksi siitä syystä, että he ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, voivat pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa esittämään asianmukaiset perustelut irtisanomiselle, sopimuksen päättämiselle tai niitä vastaaville toimenpiteille. Työtä välittävän digitaalisen alustan on annettava perustelut kirjallisina ilman aiheetonta viivytystä.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kun 2 kohdassa tarkoitetut alustatyötä tekevät henkilöt esittävät tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa tai elimessä tosiseikat, joiden perusteella voidaan olettaa tällaisen irtisanomisen, sopimuksen päättämisen tai niitä vastaavien toimenpiteiden tapahtuneen, työtä välittävän digitaalisen alustan on näytettävä toteen, että irtisanominen, sopimuksen päättäminen tai niitä vastaava toimenpide tapahtui muilla kuin 1 kohdassa tarkoitetuilla perusteilla.

4. Jäsenvaltioiden ei edellytetä soveltavan 3 kohtaa menettelyihin, joissa asiaa koskevien tosiseikkojen tutkiminen on tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen tai elimen vastuulla.

5. Edellä olevaa 3 kohtaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin menettelyihin, ellei jäsenvaltio toisin säädä.

24 artikla

Valvonta ja seuraamukset

1. Valvontaviranomainen tai viranomaiset, jotka vastaavat asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisen valvonnasta, vastaavat myös tämän direktiivin 7–11 artiklan soveltamisen valvonnasta ja täytäntöönpanosta siltä osin kuin kyse on tietosuoja-asioista, asetuksen (EU) 2016/679 VI, VII ja VIII luvun asiaa koskevien säännösten mukaisesti.

Tämän direktiivin 7–11 artiklan rikkomiseen sovelletaan mainitun asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua hallinnollisten seuraamusmaksujen ylärajaa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten sekä muiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa toimivaltansa puitteissa erityisesti silloin, kun esiin nousee kysymyksiä automatisoitujen seurantajärjestelmien tai automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien vaikutuksesta alustatyötä tekeviin henkilöihin. Kyseisten viranomaisten on tätä varten vaihdettava keskenään asiaan liittyviä tietoja, mukaan lukien tarkastusten tai tutkimusten yhteydessä saadut tiedot, joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

3. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä yhteistyötä vaihtamalla asiaankuuluvia tietoja ja parhaita käytäntöjä oikeudellisen olettaman täytäntöönpanosta komission tuella.

4. Jos alustatyötä tekevät henkilöt tekevät alustatyötä muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, johon työtä välittävä digitaalinen alusta on sijoittautunut, kyseisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja tämän direktiivin täytäntöönpanoa varten.

5. Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin säännösten nojalla annettujen kansallisten säännösten tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia oikeuksia koskevien, jo voimassa olevien asiaankuuluvien säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 soveltamista 1 kohdan mukaisesti. Seuraamusten on oltava tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia yrityksen toteuttaman rikkomisen luonteeseen, vakavuuteen ja kestoon sekä niiden työntekijöiden määrään, joita se koskee.

6. Jos kyseessä on rikkomus, joka liittyy työtä välittävien digitaalisten alustojen päätökseen kieltäytyä noudattamasta oikeudellista ratkaisua, jossa määritetään alustatyötä tekevien henkilöiden oikea ammattiasema, jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joihin voi sisältyä taloudellisia seuraamuksia.

VI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

25 artikla

Kollektiivisten neuvottelujen edistäminen alustatyössä

Jäsenvaltioiden on kansallisten käytäntöjen moninaisuus huomioon ottaen toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä edistääkseen työmarkkinaosapuolten asemaa ja kannustaakseen käyttämään kollektiivista neuvotteluoikeutta alustatyössä, mukaan lukien toimenpiteet, jotka koskevat alustatyöntekijöiden oikean ammattiaseman määrittämistä ja heidän III luvussa säädettyyn algoritmijohtamiseen liittyvien oikeuksiensa käyttämisen helpottamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta.

26 artikla

Suojan tason säilyttäminen ja suotuisammat säännökset

1. Tämä direktiivi ei ole pätevä peruste heikentää alustatyöntekijöille jäsenvaltioissa jo myönnettyä suojan yleistä tasoa, mukaan lukien niiden vakiintuneiden menettelyjen osalta, joilla määritetään alustatyötä tekevien henkilöiden oikea ammattiasema sekä heidän edustajiensa nykyiset oikeudet.

2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat alustatyöntekijöille suotuisampia, eikä niiden oikeuteen kannustaa alustatyöntekijöille suotuisampien työehtosopimusten soveltamiseen tai sallia se tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti.

3. Tämän direktiivin soveltaminen ei rajoita mitään muita alustatyötä tekeville henkilöille muissa unionin säädöksissä myönnettyjä oikeuksia.

27 artikla

Tiedon jakaminen

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisista toimenpiteistä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä 1 artiklassa vahvistettuun direktiivin kohteeseen liittyvistä jo voimassa olevista säännöksistä, mukaan lukien tieto oikeudellisen olettaman soveltamisesta, tiedotetaan alustatyötä tekeville henkilöille ja työtä välittäville digitaalisille alustoille, myös pienille ja keskisuurille yrityksille, sekä yleisölle. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nämä tiedot annettaan selkeällä, kattavalla ja helposti saatavilla olevalla tavalla, myös vammaisille henkilöille.

28 artikla

Työehtosopimukset ja henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännöt

Jäsenvaltiot voivat lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa säätää yksityiskohtaisemmista säännöistä, joilla varmistetaan oikeuksien ja vapauksien suoja alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyssä tämän direktiivin 9, 10 ja 11 artiklan nojalla 26 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat sallia, että työmarkkinaosapuolet pitävät voimassa, neuvottelevat, tekevät ja panevat täytäntöön kansallista lainsäädäntöä tai käytäntöä noudattaen työehtosopimuksia, joilla alustatyöntekijöiden yleinen suojelu varmistaen luodaan alustatyötä koskevia järjestelyjä, jotka poikkeavat 12 ja 13 artiklassa säädetyistä järjestelyistä ja, kun ne antavat tämän direktiivin täytäntöönpanon 29 artiklan 4 kohdan mukaisesti työmarkkinaosapuolten tehtäväksi, 17 artiklassa säädetyistä järjestelyistä.

29 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 2 päivänä joulukuuta 2026. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Kyseisissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

3. Jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntönsä mukaisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanemiseksi.

4. Jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että ne pystyvät jatkuvasti saavuttamaan tämän direktiivin tavoitteet.

30 artikla

Komission suorittama uudelleentarkastelu

Komissio tarkastelee uudelleen tämän direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioita, unionin tason työmarkkinaosapuolia ja keskeisiä sidosryhmiä kuultuaan sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, mukaan lukien mikroyritykset, kohdistuvan vaikutuksen huomioon ottaen viimeistään 2 päivänä joulukuuta 2029 ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia lainsäädäntöön. Tässä uudelleentarkastelussa komissio kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten välittäjien käyttäminen vaikuttaa tämän direktiivin yleiseen täytäntöönpanoon samoin kuin oikeudellisen olettaman tehokkuuteen.

31 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

32 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 23 päivänä lokakuuta 2024.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puheenjohtaja	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.